

00

Basas statisticas e survistas

024-1700

Survista statistica da la Svizra 2017

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Departament federal da l'intern DFI
Uffizi federal da statistica UST

Uffizi federal da statistica

Espace de l'Europe 10
CH-2010 Neuchâtel

Infurmaziuns:

Telefon +41 58 463 60 11

Empustaziun da publicaziuns:

Telefon +41 58 463 60 60

Telefax +41 58 463 60 61

www.statistik.admin.ch

Decleraziun dals segn:

Trais puncts (...) empè d'ina cifra signifitgan che quella è nunenconuscha, perquai ch'ella n'è (anc) betg eruida.

In stritg (–) empè d'ina cifra stat per la valur «absolut nulla».

Ina cifra provisorica vegn inditgada cun il segn elevà «p».

Abreviaziuns dals chantuns:

Vesair explicaziuns en la tabella pagina 4.

Arrundament:

En general vegnan las valurs arrundadas si resp. giu senza prender resguard dal total. En cas da differenzas tranter summas parzias adidas ed il total na vegnan las singulas valurs damai betg adattadas.

Funtaunas:

En la reproducziun da resultats statistics han ins per ordinari desisti d'inditgar las funtaunas. Infurmaziuns correspondentas chattais Vus en il portal statistic da la Svizra sut www.statistik.admin.ch

Editur:

Uffizi federal da statistica
Secziun diffusiu e publicaziuns
Mars 2017. Cumpara en rumantsch, tudestg, franzos, talian ed englais.

Concepziun:

Bernhard Morgenthaler †, Armin Grossenbacher

Redacziun:

Etienne Burnier

Grafica, layout:

Daniel von Burg, Etienne Burnier

Chartas:

Sabine Kuster

Translaziun:

Dal text original: Lia Rumantscha, Cuira
Actualisaziun: Chanzlia federal, Berna

Pagina dal titel:

Netthoevel & Gaberthüel, Biel;
Fotografia: © rasstock – Fotolia.com

Concept grafic:

Roland Hirter, Berna

Numer d'empustaziun:

024-1700

ISBN:

978-3-303-00555-2

Cuntegn

Pled Sin Via	3
Populaziun	4
Spazi ed ambient	9
Lavur e salari	11
Economia publica	14
Pretschs	16
Industria e servetschs	17
Agricultura e selvicultura	20
Energia	21
Construir ed abitar	22
Turissem	23
Mobilitad e traffic	24
La Svizra e l'Europa	26
Bancas, assicuranzas	28
Segirtad sociala	29
Sanadad	32
Scolaziun e scienza	34
Cultura, medias e societad d'infurmaziun	37
Politica	39
Finanzas publicas	41
Criminalitad e dretg penal	43
Situaziun economica e sociala da la populaziun	45
Svilup durabel	49
Disparitads regiunalas	50
La Svizra e ses chantuns	51

Charas lecturas, chars lecturs

L'october passà ha l'Uffizi federal da statistica (l'UST) mess en la rait il nov portal statistic – in grond pass. Ses concept è vegni repassà e modernisà. El tegna quint da las pussaivladads tecnologicas da noss temp duvond p.ex. ils servetschs ch'ils tablets ed ils telefonins ans porschan. Il portal statistic è la pagina d'internet da l'UST (www.statistik.admin.ch), nua ch'i vegnan publicgads tut ils resultats da las enquistas incitadas da l'UST en differentas furmas (tabellas, chartas, grafica, datas interactivas, publicaziuns). El infurmescha plinavant er davart las enquistas existentas e quellas en elavuraziun, metta a disposiziun datas dals registers e porscha numerus auters servetschs. Il nov portal presenta sin pli paucas paginas dapli infurmaziuns ed è daventà pli dinamic. Onn per onn è la pagina daventada adina pli gronda e nus avain stuì chattar ina soluziun per restructurar las infurmaziuns ed ameglierar la legibilitad.

En la 21avla ediziun dal Memento statistic da la Svizra 2017 datti intginas novitads. En ils chapitels «Cultura, medias e societad d'infurmaziun» vegnan puspè preschentadas, sco en ediziuns precedentas, las tematicas da la cultura applitgada e da las activitads culturalas. Vos vegnìs a constatar che las activitads da temp liber (sport, cuschnar, sortida) èn pli derasadas en Svizra ch'ina activitad creativa (chant, sunar in instrument, etc.). En il chapitel «Mobilitad e transports» As vegn preschentada ina grafica ch'enumerescha ils custs dal traffic sin via ed dal traffic sin la viafier, tenor differentas sorts da custs, cumparond ils resultats cun quels da l'onn 2013 davart ils custs e la finanziaziun dals transports. Il chapitel «Industria e servetsch» S'infurmescha quest onn davart il svilup da lavur tenor il secturs d'activitad.

A la fin da mintga chapitel chattais vos ils links che mainan sin il portal statistic tar las funtaunas e tar ulteriuras infurmaziuns davart las statisticas preschentadas.

Per survegnir ina invista pli profunda en il mund da las cifras pudais vos er consultar las 600 paginas l'Annuari statistic da la Svizra che vegn publicgà a medem temp ch'il Memento.

Georges-Simon Ulrich

Directur

Uffizi federal da statistica (UST)

Neuchâtel, mars 2017

Ulteriuras infurmaziuns:

- Comunicaziuns da pressa sco newsletter: comunicaziun da pressa da l'UST pudais Vos abunar sco newsletter sin Vossa adressa dad e-mail – spert e gratuit. Annunzias a: www.news-stat.admin.ch
- Nov en il portal: las publicaziuns las pli actualas da l'UST enumeradas tenor tematicas. www.statistik.ch → Aktuell → Neues im Portal
- A dumondas specificas respunda il Center d'infurmaziun per statistica, telefon +41 58 463 60 11 ubain e-mail info@bfs.admin.ch

Populaziun residenta permanenta en ils chantuns l'onn 2015

La fin da l'onn	Total en 1000	Esters en %	Citadins en %	Speszezza per km ²	Creschientscha 2010–2015 en %
Svizra	8 327,1	24,6	84,5	208,2	5,8
Turitg (ZH)	1 466,4	26,1	99,3	882,9	6,8
Berna (BE)	1 017,5	15,5	74,4	174,2	3,8
Lucerna (LU)	398,8	17,9	63,8	279,0	5,6
Uri (UR)	36,0	11,5	88,2	34,0	1,6
Sviz (SZ)	154,1	20,2	81,9	181,0	5
Sursilvania (OW)	37,1	14,5	27,6	77,1	4,2
Sutsilvania (NW)	42,4	13,9	50,5	175,8	3,4
Glaruna (GL)	40,0	23,3	75,9	58,8	3,7
Zug (ZG)	122,1	27,0	100,0	589,5	8
Friburg (FR)	307,5	21,9	73,9	192,9	10,4
Soloturn (SO)	266,4	21,4	86,1	337,1	4,4
Basilea-Citad (BS)	191,8	35,2	100,0	5 191,3	3,7
Basilea-Champagna (BL)	283,2	21,8	97,5	547,1	3,2
Schaffusa (SH)	79,8	25,3	89,9	267,8	4,6
Appenzell Dadora (AR)	54,5	15,7	76,7	224,6	2,9
Appenzell Dadens (AI)	16,0	10,9	0,0	92,6	1,8
Son Gagl (SG)	499,1	23,5	82,5	255,8	4,2
Grischun (GR)	196,6	18,3	44,5	27,7	2,1
Argovia (AG)	653,7	24,2	85,1	468,6	6,9
Turgovia (TG)	267,4	24,2	67,2	309,8	7,6
Tessin (TI)	351,9	27,7	92,0	128,4	5,5
Vad (VD)	773,4	33,6	89,6	274,1	8,4
Vallais (VS)	335,7	23,0	75,3	64,4	7,4
Neuchâtel (NE)	178,1	25,6	89,7	248,5	3,5
Genevra (GE)	484,7	40,7	100,0	1 972,1	5,9
Giura (JU)	72,8	14,3	53,2	86,8	3,9

Populaziun residenta permanenta en las citads grondas l'onn 2015

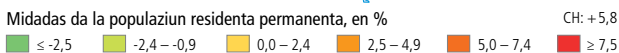
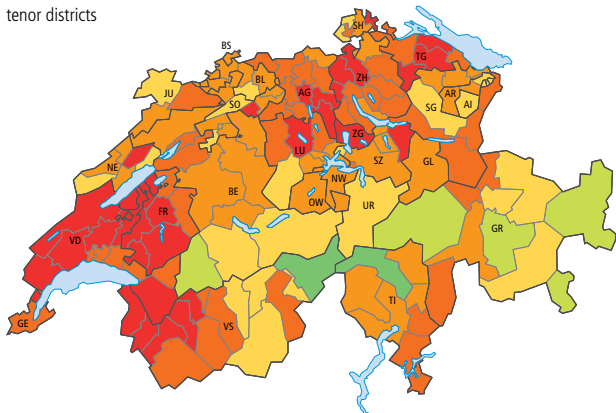
	Citad		Agglomeraziun	
	en 1000	Creschientscha 2010–2015 en %	en 1000	Creschientscha 2010–2015 en %
Turitg	397,0	6,5	1 334,3	6,8
Genevra	198,1	5,7	579,2	6,3
Basilea	169,9	4,1	541,0	3,8
Losanna	135,6	6,1	409,3	7,9
Berna	131,6	5,8	410,9	4,8
Winterthur	108,3	6,9	138,3	6,4
Lucerna	81,3	4,9	226,1	4,8
Son Gagl	75,5	3,5	165,9	3,3
Lugano	63,6	5,6	151,0	6,9
Bienna	54,2	5,8	104,5	5,1

La populaziun è per gronda part urbana

84,5% da la populaziun abitan oz (2015) en territoris cun caracter urban (territori central urban e territoris sut l'influenza dals territoris centrals urbans). Circa la mesadad da la populaziun abita en ina da las tschintg agglomeraziuns las pli grondas da la Svizra (Turitg, Genevra, Basilea, Berna e Losanna). En ils territoris cun caracter urban è la creschientscha da la populaziun pli marcanta che ordaifer l'influenza dals territoris centrals urbans il 2015 (2015: +1,1% envers +0,9%).

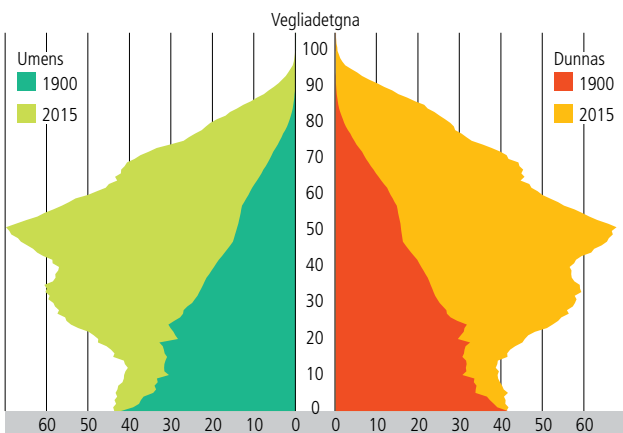
Creschientscha da la popolaziun 2010–2015

tenor districts

Structura da vegliadetgna da la popolaziun

Dumber da personas en 1000

Ina societad pli e pli veglia

En il decurs dal 20avel tschientaner è la quota da las personas attempadas creschida, entant che la quota dals juvenils (sut 20 onns) e da las personas en la vegliadetgna da gudogn (20 fin 64 onns) è sa sbassada. La furma da la piramida da vegliadetgna è sa midada d'ina «piramida» en in «pign» (2015); là domineschan surtut las annadas 1960 fin 1971 cun bleras naschientschas. La generaziun dals juvenils è plitost flailva, entant ch'il dumber d'umans attempads crescha continuadamain. L'inveteraziun vegn a cuntinuar. Igl è da quintar che la quota da las personas che han 65 onns e dapli crescha fin l'onn 2045 da 18% (2015) sin pli che 26%. L'augment da la popolaziun en Svizra è d'attribuir ils ultims onns surtut al surpli d'immigraziuns e mo per ina pitschna part al surpli da naschientschas.

Naschientschas vivas il 2015

Total	86 559
Mats per 100 mattas	106,5
Quota da naschientschas vivas ordaifer la letg en %	22,9
Dumber media dals uffants per donna ¹	1,5

1 Dumber dals uffants che ina donna parturescha en il decurs da sia vita, sch'ins prenda sco basa ils dumbers da naschientschas tenor vegliadetgna en l'onn observà

Mortoris il 2015

Total	67 606
Vegliadetgna	
0–19 onns	548
20–39 onns	844
40–64 onns	7 662
65–79 onns	16 961
≥80 onns	41 591

Migraziuns internaziunalas il 2015

Immigraziun	188 515
da quellas esters	162 563
Emigraziun	116 631
da quellas esters	86 528
Saldo da migraziun	71 884
Svizzers	-4 151
Esters	76 035

Migraziuns internas² il 2015

Total arrivads e partids 505 659

2 Migraziuns tranter las vischnancas politicas, senza migraziuns entaifer ina vischnanca

Maridaglias il 2015

Total	41 437
Svizzer/Svizra	19 862
Svizzer/Estra	8 185
Ester/Svizra	6 723
Ester/Estra	6 667
Vegliadetgna media tar la maridaglia	
Umens nubils	31,9
Dunnas nubilas	29,6

Divorzis il 2015

Total	16 960
Cun uffants minorens (%)	45,2
Durada da la lètq	
0–4 onns	2 077
5–9 onns	4 324
10–14 onns	3 192
15 onns e dapli	7 367
Cifra da divorzis en total ³	41,4

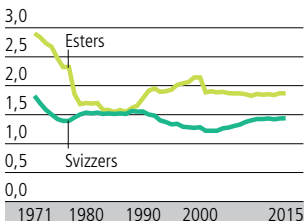
3 Quota da las lètqs che vegnan spartidas baud u tard, sch'ins sa basa sin il cumportament da divorzi en l'onn observà

Naschientschas da plirs uffants⁴ il 2015

Total	1 606
da quellas naschientschas da schumellins	1 580

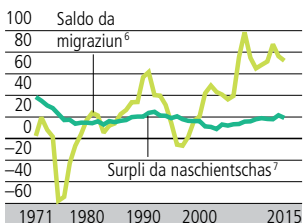
4 Total da naschientschas; vivas e parts morts

Dumber da naschientschas total⁵

5 Uffants en media per donna; vesair annotaziun 1

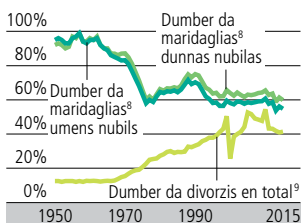
Saldo da migraziun e surpli da naschientschas en 1000

6 Fin 2010 inclus midada da status, a partir dapi il 2011 inclus cunfins da la populaziun residenta na permanenta

7 Naschientschas vivas minus mortoris

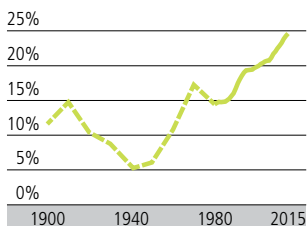
Maridaglias e divorzis

8 Quota (%) da las dunnas resp. dals umens nubils sut 50 onns, che vegnan a maridar baud u tard, sch'ins sa basa sin il cumportament da maridar en l'onn observà

9 Vesair annotaziun 3. A partir da 2011, ils divorzis tranter dus personas esters èn betg tut registradas

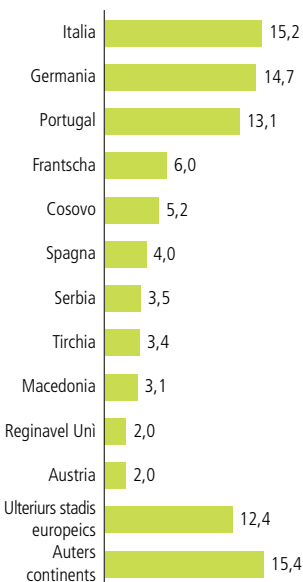
Quota da la populaziun residenta permanenta estra

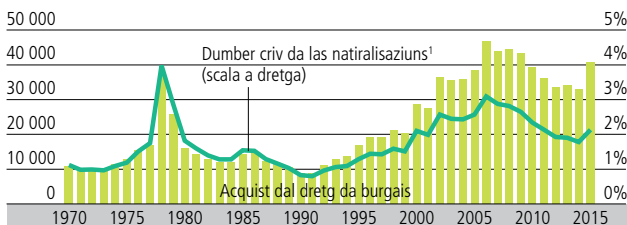
Populaziun residenta permanenta e non permanenta estra tenor permessiun da dimora il 2015

	en 1000
Total	2 145,2
Dimorant (attest B)	677,3
Domicilià (attest C)	1 273,5
Funcziunaris internaziunals e diplomats	29,8
Dimorant temporar (attest L)	91,2
Requirent d'asil (attest N)	33,3
Persunas admissas	33,0
provisoricamain (attest F)	
Betg attribui	7,0

Populaziun residenta permanenta estra tenor nazionalitad 2015 en %

Acquist dal dretg da burgais svizzer

¹ Dumber dals acquisti dal dretg da burgais sin basa da 100 dimoras e persunas cun ina permessiun da domicil sin l'entschatta da l'onn

La populaziun estra: dapli da la mesadad è naschida en Svizra u è domiciliada qua dapi passa 10 onns

24,6% da la populaziun residenta permanenta en Svizra èn estras ed esters. Dapli da la mesadad da las abitantas e dals abitants senza passaport svizzer (55,1%) viva dapi 10 onns u dapli qua u è gia naschida qua. L'onn 2015 èn 40 689 persunas (2,1% da la populaziun residenta permanenta estra) daventadas burgaisas svizas. La populaziun estra è giuvna: da 100 persunas en la vegliadetgna da gudogn (20 fin 64 onns) han mo 11 persunas 65 onns e dapli (Svizzers: 36). 29,1% dals uffants naschids en Svizra han ina nazionalitad estra. Il 2015 è il dumber da las immigraziuns è sa augmentada per 0,6% visavi l'onn precedent. 58% dals immigrads derivan da pajais commembers da l'UE resp. da l'EFTA.

Las furmas da la convivenza sa midan

Dal 2014 eran be 29% da las chasadas privatas dal tip «en partenzanza cun uffants». En las chasadas cun almain in uffant sut 25 onns vivan 14% famiglias monogenitorialas e 5.4% famiglias da patchwork. Questas cifras autas èn il resultat da blers divorzis (16 960 l'onn 2015) ed ultra da quai è bunamain sa dublà il dumber da naschientschas illegitimas tranter l'onn 2000 e 2015 dad 11% sin 23%. La decisiun da sa maridar e fundar ina famiglia vegn tratga adina pli tard. Ella sa è spustada tar las dunnas da 24 onns (1970) a 30 onns (2015) e tar ils umens da 26 a 32 onns; la vegliadetgna da las mammas tar la naschientscha è muntada da 25 a 31 onns.

Il «model dal nutrider sulet» burgais tradiziunal è oz l'excepziun: l'onn 2015 han circa 8 da 10 (78,8%) mammas en chasadas da pèrs in'activitad da gudogn.

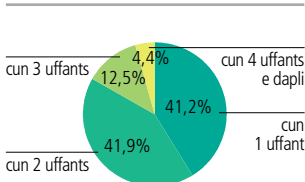
En las bleras famiglias vala anc adina: la lavur da gudogn prestan surtut ils babs (per regla a temp cumplain), il tegnairchasa e la lavur da famiglia è oravant tut l'incumbensa da las mammas.

Chasadas privatas il 2014 en 1000

Total	3 576,6
Chasadas d'ina persuna	1 254,9
Chasadas da famiglias	2 221,3
Pèrs senza uffants	987,3
Pèrs cun uffants	1 027,0
Geniturs sulets cun uffants	207,0
Chasadas senza relaziuns famigliaras	75,3

Chasadas da famiglias cun uffants il 2014

Mo uffants sut 25 onns

Linguas principalas il 2014¹ en %

Tudestg	64,5
Franzos	22,7
Talian	8,4
Rumantsch	2,5
Englais	2,7
Portugais	3,6
Albanais	2,3
Serb e croat	5,1
Spagnol	1,1
Linguas tircas	0,5
Ulteriuras linguas	5,5

¹ Populaziun residenta permanenta a partir da 15 onns in ina chasada privada. Pussaivel da numnar pliras linguas

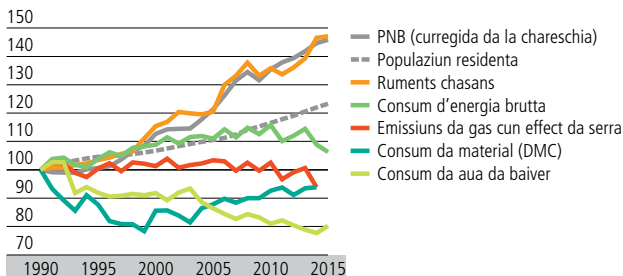
Appartegnientscha religiosa il 2014² en %

Protestant	25,5
Catolic-roman	37,9
Autras cuminanzas cristianas	5,7
Cuminanzas religiosas giudaicas	0,2
Cuminanzas islamicas	5,1
Autras baselgias e cuminanzas religiosas	1,3
Nagina appartegnientscha	23,0
Senza indicaziun	1,2

² Populaziun residenta permanenta a partir da 15 onns in ina chasada privada

Utilisaziun da las resursas ed emissiuns

Index 1990 = 100

Per ordinari van la creschienscha da l'economia e la creschienscha da la populaziun maun en maun cun in augment dal consum da las resursas natiralas e da las emissiuns – nun che las modas da cumportament vegnian midadas u ch'il progress tecnologic procura per ina meglra efficienza. Uschia sa sviluppa p.ex. il consum d'energia u da terren circa uschia sco la creschienscha da la populaziun. La quantidad da ruments chasans che resulta correspunda da sia vart circa al svilup dal product naziunal brut PNB. Autra è la situaziun per exempel tar las emissiuns da gas cun effect da serra ch'èn restadas pli u main constantas dapi l'onn 1990. Tar il consum d'aua da baiver e tar il consum da material en Svizra han ils basegns d'ina populaziun e d'ina economia creschenta schizunt pudì vegnir cuvrids cun in engaschament pli pitschen.

Utilisaziun dal terren

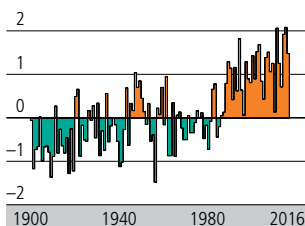
Perioda da relevaziun 2004–2009

	km ²	%
Surfatscha totala	41 285	100
Gnaud, bostgaglia	12 931	31,3
Surfatscha agrara	9 678	23,4
Economia d'alp	5 139	12,4
Surfatscha da terren abità	3 079	7,5
Auas	1 769	4,3
Ulteriurs territoris natirals	8 690	21,0

Entaifer 24 onns èn las surfatschas d'abitadi creschidas per 23%, oravant tut sin donn e cust da surfatschas agriculas. Tenor las cifras las pli novas cuvran ils abitadis 7,5% da la surfatscha da la Svizra, 4,7% dal terren èn sigillads.

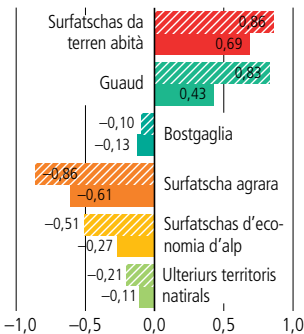
Divergenza da la temperatura

Divergenza da la valur media 1961–1990, en °C

Midada da l'utilisaziun dal terren en meters quadrat per secunda

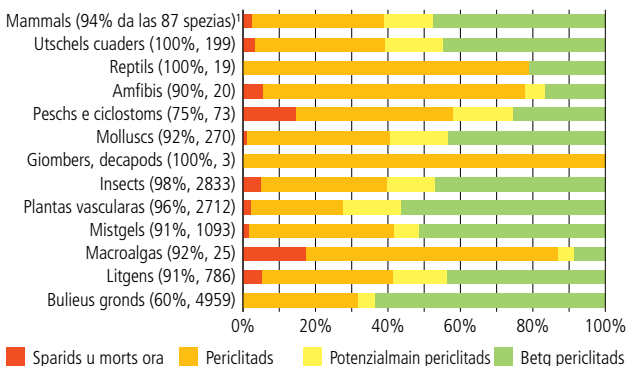
▨ 1979/85–1992/97 ■ 1992/97–2004/09

La temperatura da l'aria variescha d'in onn a l'auter e po esser caracterisada da periodas pli fraidas u pli chaudas. En Svizra èn vegnids registrads durant il 21. tschientaner 9 dals 10 onns ils pli chauds dapi il cumenzament da las mesuraziuns 1864 e l'onn 2015 è stà l'onn il pli chaud fin ussa.

Animals e plantas periclitads (glistas cotschnas)

Stadi: 1994–2016 tut tenor spezia

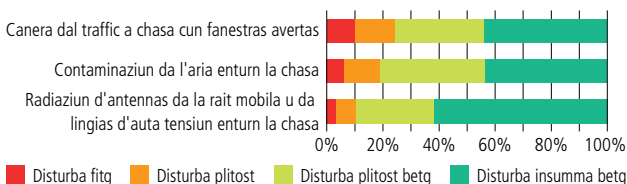

1 Exempel per leger: Il stadi da periclitaziun è vegni valità per 94% da las 87 spezias da mammals. Per las ulteriuras spezias è la basa da datas insufficienta.

En Svizra èn enconuschentas 46 000 spezias da plantas, da bulieus e d'animals. Da las spezias examinadas sa chattan 35% sin la glista cotschna, q.v.d. ch'ellas valan sco periclitadas, sparidas u extinguidas.

Percepziun da las cundiziuns da l'ambient en il conturn residenzial il 2015

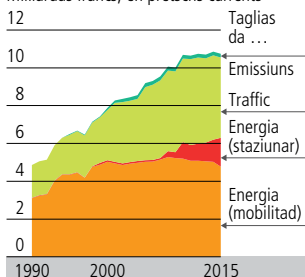
Part da la populaziun

L'onn 2015 han 24% da la populaziun resenti la canera dal traffic a chasa cun fanestras avertas sco fitg disturbant u sco plitgunsch disturbant. Areguard la contaminaziun da l'aria enturn la chasa èn 19% stads da questa opiniun e 10% en quai che pertutga la radiaziun da conducts da current ferm u d'antennas da la rait mobila. Questas percepziuns quasi correspundan a quellas observadas durant il 2011.

Entradas resultonds da ecologicas taglias

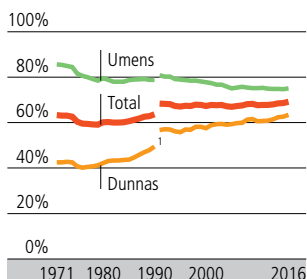
Milliardas francs, en pretchs currents

Taglias ecologicas rendan rauba e servetschs nuschaivels a l'ambient pli chars e dattan als consumers ed als producents in impuls da resguardar las consequenzas da lur decisions. L'onn 2015 importavan las entradas da questas taglias 5,9% da tut las entradas da taglias e da contribuziuns socialas.

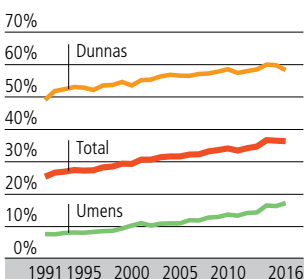
► www.statistik.admin.ch →
Statistiken finden → Raum, Umwelt

Persunas cun activitad da gudogn
en % da la populaziun permanenta (15+)

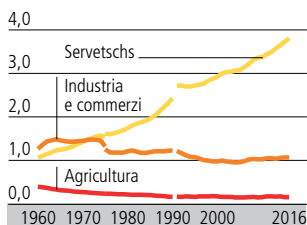

1 Nova metoda da calcular a partir dal 1991

Persunas che lavuran a temp parzial
en % da las pers. cun activitad da gudogn

Persunas cun activitad da gudogn¹
tenor secturs economic en miu.

1 Nova metoda da calcular a partir dal 1975 resp. dal 1991

Persunas cun activitad da gudogn
tenor status d'activitad¹

Populaziun permanenta, en 1000
2. quartal

	2015	2016
Total	4 590	4 672
Independents	559	585
Commembers da la famiglia	85	88
Lavurants	3 733	3 785
Emprendists	212	214

1 Definiziun sociologica

Persunas cun activitad da gudogn tenor
status da dimora e schlattaina

en 1000

2. quartal	1991	2000	2005	2010	2015	2016
Total	4 101	4 074	4 188	4 553	4 954	5 036
Svizzers/Svizras	3 050	3 105	3 130	3 301	3 452	3 493
Esters/estras	1 051	969	1 058	1 252	1 502	1 543
DomiciliadAs	551	588	576	624	721	746
DimorantAs	177	181	235	341	410	417
StagionariAs ¹	85	25	–	–	–	–
CunfinariAs	183	140	176	228	300	310
DimorantAs temporarAs	21	20	53	42	46	44
Ulteriurs esters	34	15	18	17	26	26
Umens	2 406	2 302	2 321	2 511	2 696	2 739
Dunnas	1 694	1 772	1 867	2 042	2 258	2 296

1 Dapi il 1-06-2002 na vegnan emessas naginas permissiuns stagionalas pli

Cler augment da las dunnas participadas a l'activitad da gudogn

Ils onns 2011 fin 2016 è il dumber da las dunnas cun activitad da gudogn creschì bler pli fitg che quel dals umens cun activitad da gudogn (+9,4% sin 2,295 milliuns envers +6,7% sin 2,738 milliuns). Dapi blers onns daventa er l'activitad da gudogn a temp parzial adina pli impurtanta. L'onn 2016 lavuravan 58,3% da las dunnas a temp parzial (2011: 57,4%). Tar ils umens eran quai 17,3%, ma er tar els è l'activitad da gudogn a temp parzial s'augmentada (+3,9 puncts procentuals cumpareglià cun 2011). L'augment da la participaziun da las dunnas a l'activitad da gudogn e da l'activitad da gudogn a temp parzial resulta da la terziarisaziun da l'economia: 86,6% da las dunnas cun activitad da gudogn lavuravan l'onn 2016 en il sectur terziar (umens: 66,6%) e l'activitad da gudogn a temp parzial ha lieu principalmain en il sectur terziar (9 da 10 plazzas parzialas).

Lavurantas estras e lavurants esters

In factur impurtant sin il martgà da lavur svizzer èn las forzas da lavur estras. Dapi ils onns 1960 ha lur quota surpassà mintg'onn 20%. L'onn 2015 correspundeva ella a 30,4%. Da muntada speziala èn las persunas estras en il sectur industrial (2015: 39,0%; sectur terziar: 28,8%). L'onn 2015 eran 78,5% da las persuna estras cun activitad da gudogn en Svizra burgaisas d'in pajais da la UE u da la AECL. Dus terzs da la populaziun permanenta or da la UE eran da la Germania (24,7%), da l'Italia (21,1%) e dal Portugal (20,6%).

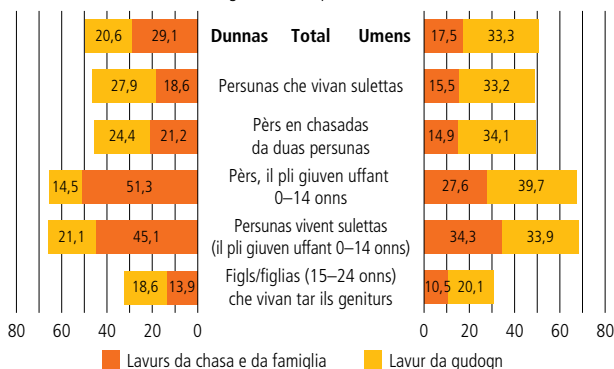
Quota da dischoccupaziun¹ tenor regiun gronda e tenor ulteriuras caracteristicas

2. quartal	2005	2010	2014	2015	2016
Svizra	4,4	4,2	4,4	4,2	4,3
Regiun dal Lai da Genevra	6,5	5,7	6,2	6,6	7,1
Espace Mittelland	4,0	4,0	4,1	3,4	3,5
Svizra dal nordvest	4,1	4,4	4,1	3,1	4,2
Turitg	4,2	3,8	4,5	4,1	3,0
Svizra da l'ost	3,8	3,6	2,8	3,7	4,0
Svizra centrala	2,9	3,1	3,7	3,1	3,0
Tessin	6,1	5,4	6,6	6,2	6,2
Umens	3,9	3,8	4,3	4,0	3,9
Dunnas	5,1	4,8	4,5	4,3	4,7
Svizras e Svizzers	3,2	3,2	3,2	2,8	3,0
Persunas estras	8,9	7,5	7,9	8,0	7,7
15–24 onns	8,8	7,2	7,7	6,4	6,8
25–39 onns	4,4	4,8	4,7	4,6	4,7
40–54 onns	3,3	3,3	3,6	3,5	3,7
55–64 onns	3,7	3,4	3,7	3,7	3,4

¹ Quota da persunas senza gudogn tenor ILO

Temp impundì per lavur da gudogn, lavurs da chasa e da famiglia il 2013

En media, tenor situaziun da famiglia, en uras per emna¹

¹ Mo persunas vegliadetgna da l'abilitad da lavurar (dunnas 15–63 onns, umens 15–64 onns)

Participaziun a la lavur voluntara il 2013

en % da la populaziun residenta permanenta a partir da 15 onns

	Total	Informal	Instituzionalisada
Total	33,3	18,6	20,0
Umens	31,8	13,8	22,2
Dunnas	34,8	23,2	17,9

Paja brutta mensila¹ tenor grond regiun, economia complessiva il 2014

Mediana, en francs

	Total	Professional posizium ²			
		a	b	c	d
Svizra	6 427	10 238	8 202	6 873	5 856
Regiun dal Lai da Genevra (VD, VS, GE)	6 497	10 833	8 598	6 949	5 899
Espace Mittelland (BE, FR, SO, NE, JU)	6 358	9 629	7 533	6 892	5 937
Nordvest da la Svizra (BS, BL, AG)	6 578	10 455	8 667	7 269	5 975
Turitg (ZH)	6 810	11 482	9 260	7 460	5 988
Svizra Orientala (GL, SH, AR, AI, SG, GR, TG)	6 027	8 653	7 333	6 200	5 537
Svizra Centrala (LU, UR, SZ, OW, NW, ZG)	6 352	9 618	7 706	6 507	5 850
Tessin (TI)	5 485	8 666	6 400	5 707	5 136

Paja brutta mensila¹, secturs privat e public il 2014

Mediana, en francs

	Total	Nivel da competenzas ³			
		e	f	g	h
Economia complessiva	6 427	4 952	5 460	6 924	8 650
Sectur privat	6 189	4 900	5 369	6 771	8 482
Sectur public	7 665	5 598	6 485	7 428	9 034

1 Paja dal mais standardisada: equivalent da temp cumplain a basa da 4 1/3 emnas a 40 uras da lavor

2 Posizium professionala

a = cader suprem, cader superiur e cader mesaun

b = cader bass

c = cader il pli bass

d = senza funcziun da cader

3 Nivel da competenzas

e = activitats corporalas u artisanalas

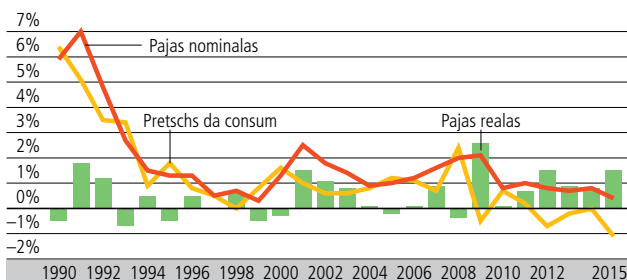
f = activitats praticas sco vendita, tgira, elavuraziun da datas ed administraziun, utilizar maschinas ed apparats electronics, servetsch da segirezza, servetsch da transport

g = activitats praticas pli complexas che premettan enconuschientschas spezialisadas

h = activitats da soluziuns complexas da problems e proceduras da decisiun che premettan enconuschientschas facticas e teoreticas en in champ spezialisà

Svilup da las pajas nominalas, dals pretschs da consum e da las pajas realas

Midadas visavi l'onn precedent, en %

Svilup da las pajas realas

Index 1939 = 100

	1980	1990	2000	2010	2014	2015
Total	254	272	279	298	311	315
Umens	241	257	264	280	291	296
Dunnas	279	302	311	336	351	357

Il commerzi cun l'exteriur ha principalmain augmentà il PBB l'onn 2015

La creschientscha economica da la Svizra, mesirada vi dal BNB, è chalada da 2,0 l'onn 2014 sin 0,8 l'onn 2015 (midadas dals pretschs da l'onn passà).

Abstrahà da l'aur betg monetar e diminuì il saldo da la bilantscha dal commerzi da martganzia e da servetschs per 3,4 % l'onn 2015. In motiv zentral è ch'il saldo da la bilantscha dals servetschs è chalà a moda drastica. El chala, sch'il numer dals imports surpassa quel dals exports (+9% en cumparaziun cun 1,6%). Percunter è creschi il saldo da martganzia (senza l'aur betg monetar) per 8,2%. Quai è principalmain la consequenza ch'il commerzi da transit e l'industria farmaceutica han contabilisà dapli exports da martganzia.

Pertutgond la dumonda è augmentà il consum final gia il segund onn en fila be levamain (+1,1% cumparà cun +1,2% l'onn 2014), entant che las investiziuns èn diminuidas.

Tenor la tariffa da producziun ha l'industria patì pervia ch'il curs minimal EUR/CHF è vegnì aboli. Ella ha contabilisà in svilup plitost negativ, suenter ch'ella era creschida considerablmain l'onn 2014. Il sector da finanzas (bancas ed assicuranzas) ha registrà per la segunda giada (gia l'onn 2014) ina digren da 1,7%.

Il product interieur brut (PIB) e sias componentas

Midada cumpareglia cun l'onn precedent en %, a pretschs da l'onn precedent

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ^p	2015 ^p
PNB	4,1	2,3	-2,1	3,0	1,8	1,0	1,8	2,0	0,8
Expensas da consum	2,0	1,0	1,6	1,4	1,0	2,5	2,2	1,3	1,2
Investiziuns bruttas	-3,3	7,2	4,5	-4,9	12,1	-10,2	-9,4	4,1	3,9
Exports	11,4	3,9	-10,0	12,8	4,9	1,1	15,3	-6,2	2,3
Imports	5,8	4,9	-3,8	8,1	9,2	-2,6	13,5	-7,8	4,5
PNB en milliardas francs a pretschs currents	573	597	587	606	618	624	635	644	646

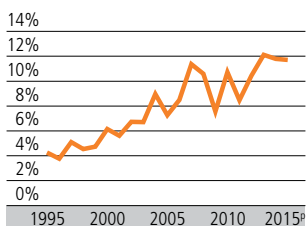
L'impurtanza da las relaziuns cun il rest dal mund

Dapi il 1997 ha fatg augmentar oravant tut il commerzi cun l'exteriur la creschientscha dal product interieur brut (PIB). Buns temps per il commerzi cun l'exteriur van perquai a pèr cun ina ferma expansiun economica. Ils exports durant ils onns da conjuntura (1997 fin 2000 e 2004 fin 2007) han contribui il pli fitg a la creschientscha dal PIB. Ils exports dinamics han chaschunà che las contribuziuns exteriuras dal PIB creschian (exportaziun minus importaziuns). Quai demussa ch'il rest dal mund daventa pli e pli impurtant per l'economia svizra. Dal 2009 ha la Svizra patì da l'indebliment da l'economia mundiala che ha chaschunà contribuziuns exteriuras negativas per il commerzi cun l'exteriur.

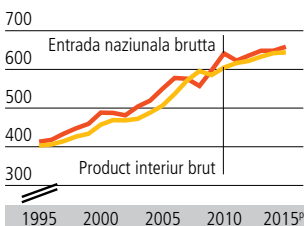
Dapi la crisi finanziaria da l'onn 2008 è la contribuziun dal commerzi cun l'exteriur a la creschientscha dal PIB daventada pli labila. L'onn 2015 era el ligrain en il minus. A vista pli lunga sa mussa pli e pli l'impurtanza da l'ulteriur mund er tar ils retgavs da facultad che vegnan realisads a l'exteriur: quels giogan ina rolla adina pli gronda per il l'entrada naziunala brutta (ENB) ch'è per regla pli grond ch'il PIB. Cun in ENB cleramain main dinamic sa distinguan ils onns 2008 e 2011 visiblamain da questa tendenza. Responsablas per quai èn stadas

las perditas da las filialas da bancas svizras a l'exteriur durant l'onn 2008 ed ils curs da stgomi durant l'onn 2011. L'onn 2015 è il ENB puspè creschi (1,6%). Quest svilup resulta perquai che la reduziun dals retgavs da facultad pajads (-22,7%) a pajais esters ha pudì vegnir cumpensada be parzialmain cun la digren dals retgavs da facultad che l'exteriur paga a la Svizra (-11,5%). Ils retgavs da facultad che la Svizra paga a pajais esters èn diminuids perquai che las entradas or da las investziuns directas a l'exteriur èn chaladas fermamain. L'onn avant eras ellas anc creschidas a moda marcanta.

Muntada da la quota exteriura al PIB tenor ils pretschs actuals

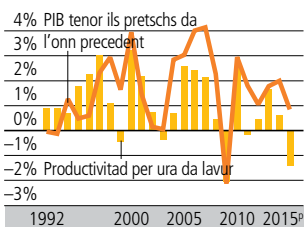

PIB ed ENB tenor ils pretschs actuals en milliardas francs

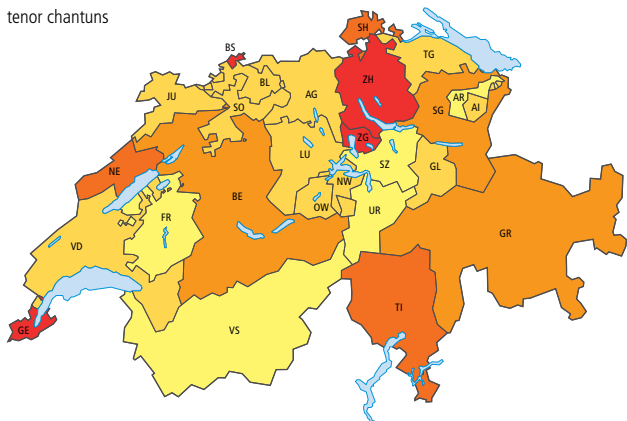
Sche l'activitad economica che vegn mesirada cun il PNB e enconuschenta, po vegnir erui sch'ìls facturs da producziun (lavor e chapital) vegnan en funcziun en moda effizienta u betg. L'effizienz da lavor è il resultat da la productivitat da lavor tenor las uras ch'ins ha lavorà, numnadamain resulta ella da la valor agiuntada ch'i resulta dad ina ura da lavor.

Rata da creschientscha annuala

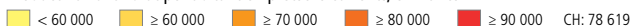

Product naziunal brut per abitant il 2014

tenor chantuns

Product naziunal brut per abitant en pretschs currents, en francs

► www.statistik.admin.ch → Statistiken finden → Volkswirtschaft

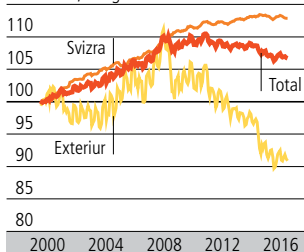
Svilup dals pretschs da consum

Midada da las medias annualas en %

	2012	2013	2014	2015	2016
Total	-0,7	-0,2	0,0	-1,1	-0,4
Victualias e bavrondas senza alcohol	-1,0	1,2	0,9	-0,8	0,4
Bavrondas cun alcohol e tubac	1,1	1,3	1,0	0,0	-0,5
Vestgadira e chalzers	-6,0	-3,7	-1,3	0,3	1,3
Abitar ed energia	0,8	0,1	1,0	-0,6	-0,1
Rauba da chasa e tegnairchasa	-1,9	-1,6	-1,0	-2,1	-2,2
Tgira da la sanadad	-0,3	-0,9	-0,9	-0,4	-0,4
Traffic	-2,2	-0,9	-1,2	-4,4	-2,4
Transmissiun d'infurmaziuns	-0,6	-2,3	-2,3	-0,9	-1,5
Temp liber e cultura	-2,8	0,0	0,1	-2,0	0,8
Instrucziun	1,7	1,7	1,6	1,2	0,8
Restaurants ed hotels	0,7	0,7	0,7	0,0	-0,2
Ulteriura rauba e servetschs	0,1	0,6	-0,8	-0,8	-1,8

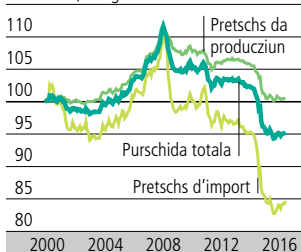
Pretschs da consum tenor la derivanza dals bails

115 Index, matg 2000 = 100

Index dals pretschs da produziun e d'import

115 Index, matg 2000 = 100

Indeks dals nivels da pretsch en cumparegliaziun internaziunala il 2015

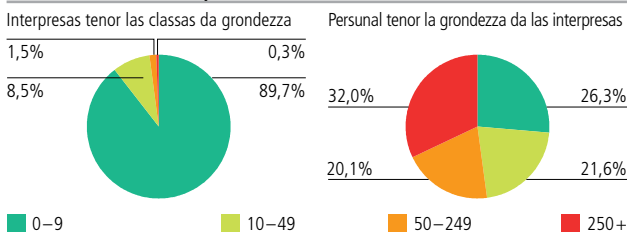
UE-28 = 100

	Svizra	Germania	Frantscha	Italia
Product naziunal brut	156	104	107	97
Consum individual effectiv	172	101	103	99
Victualias e bavrondas senza alcohol	172	103	109	109
Bavrondas cun alcohol e tubac	130	92	103	95
Vestgadira e chalzers	131	100	100	100
Abitar, aua, electricidad, gas ed auters combustibels	187	106	109	96
Interiurs, equipament e tegnairchasa	134	98	102	105
Tgira da la sanadad	214	103	96	105
Traffic	123	102	101	96
Transmissiun d'infurmaziuns	137	97	99	116
Temp liber e cultura	150	101	107	98
Educaziun ed instrucziun	267	107	103	90
Restaurants ed hotels	168	98	107	107
Ulteriura rauba e servetschs	171	97	101	96
Consum collectiv effectiv	185	117	124	109
Investiziuns bruttas en indrizz ed implants	143	114	114	87
Maschinas ed apparats	115	98	101	97
Industria da construcziun	187	131	123	80
Software	107	99	99	107

Passa 99% da las interpresas en Svizra en IPM

Passa 99% da tut las interpresas en IPM: interpresas pitschnas e mesaunas, q.v.d. interpresas cun main che 250 personas occupadas. L'onn 2014 è la quota da las microinterpresas (main che 10 personas occupadas) en il sector terziar pli gronda ch'en il secundar (90,7% envers 79,9%). Correspondentamain differenta è er la grondezza media da las interpresas (sector terziar: 8,5 personas occupadas; secundar: 12). Tut en tut en pli che dus terzs da las personas occupadas activas en IPM, circa in terz en interpresas grondas (a partir da 250 personas occupadas). In pau pli ch'in quart da las plazzas da lavur (26,3%) tutga a las microinterpresas, pli ch'in tshintgavel (21,6%) ad interpresas cun 10 fin 49 personas occupadas. L'onn 2014 correspundeva la quota dal sector terziar vi da l'occupaziun totala a 71,0% tar las interpresas da l'economia da martgà. Totalmain eran pli che 161 000 personas occupadas d'interpresas da l'economia da martgà activas en il sector primar, circa 1 104 000 en il secundar e circa 3 100 000 en il terziar. Il dumber il pli grond da personas occupadas tar las interpresas da l'economia da martgà han ils fatgs da sanadad ed il commerzi en detagl (radund 373 000 resp. 351 000 personas occupadas).

Grondezza da las interpresas¹ il 2014

1 Mo interpresas da l'economia da martgà. La grondezza da las interpresas sa drizza tenor il dumber da personas occupadas

Interpresas basadas sin l'economia da martgà ed emploiads tenor branschas

NOGA 2008, en 1000	2014	
	Interpresas	Emploiads
Total	578,1	4 366,8
Sector 1	55,0	161,5
Sector 2	91,1	1 104,7
da quai:		
Produccziun da vivondas e da products da tubac	4,1	96,5
Fabricaziun da textiliis e da vestgids	2,9	16,1
Fabricaz, da rauba da lain, da palpiri e da products da stampa	10,1	72,2
Fabricaziun da products farmaceutics	0,3	43,8
Fabricaziun da products da metal	8,0	101,1
Fabricaziun d'uras e d'apparats d'elavuraziun da datas	2,1	115,0
Fabricaziun d'equipaments electric	0,9	36,0
Provediment d'energia	0,8	30,7
Construcziun auta e bassa	8,8	111,3
Sector 3	432,0	3 100,6
da quai:		
Commerzi a l'engrossa	24,5	233,9
Commerzi en detagl	36,8	351,3
Alloschament	5,7	75,5
Gastronomia	23,4	164,8
Servetschs informatics ed auters servetschs d'infurmaziun	15,6	87,0
Prestaziun da servetschs finanzia	5,9	134,6
Activitads d'architectura e d'inschigneria	24,6	122,5
Prestaziun d'ulteriurs servetschs da support	3,9	21,7
Sanadad publica e agid social	61,3	543,7

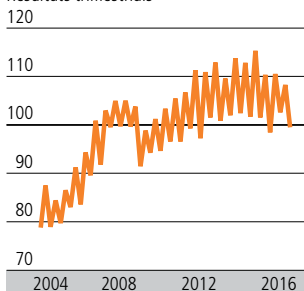
Interpresas novas il 2014

Secturs economics (NOGA 2008)	Interpresas novas	En %	Plazzas cumplai-nas creadas	En %
Total	42 478	100,0	56 996	100,0
Sectur 2	5 124	12,1	8 009	14,1
Industria ed energia	2 040	4,8	2 643	4,6
Industria da construcziun	3 084	7,3	5 366	9,4
Sectur 3	37 354	87,9	48 987	85,9
Commerzi e reparaturas	5 434	12,8	7 269	12,8
Transport e deposit	919	2,2	1 309	2,3
Restauraziun, alloschament	1 117	2,6	2 354	4,1
Infurmaziun e comunicaziun	2 388	5,6	3 220	5,6
Activitads finanzialas ed assicuranzas	1 617	3,8	2 339	4,1
Fatgs immobigliars, servetschs economics	3 626	8,5	6 081	10,7
Activitads independentas, servetschs scientifics e technics	8 920	21,0	10 843	19,0
Instrucziun	2 017	4,7	2 281	4,0
Sanadad publica e fatgs socials	4 962	11,7	5 878	10,3
Art, divertiment e recreaziun	2 475	5,8	3 172	5,6
Ulteriurs servetschs	3 879	9,1	4 241	7,4

Producziun en il sectur secundar

Index: media annuala dal 2010=100

Resultats trimestrials

Tut en tut è la producziun en il sectur secundar (senza il champ da construcziun) creschida per 28% ils onns 2004 fin 2015. Quest svilup dependa fitg ferm da la conjunctura. Ils onns 2005 fin 2007 è la producziun creschida considerablmain grazia a la buna situaziun da la conjunctura. Suenten la crisa finanziala globala è ella dada ensemen la fin da l'onn 2008. Ma a partir dal 2010 è la situaziun puspè s'ameglierada. L'entschatta da l'onn 2015 ha la

Banca naziunala svizra distatgà il franc svizzer da l'euro. Sco conseguenza da questa mesira politic-finanziala èn daventads ils products svizzers pli chars e durant l'onn 2015 han quasi tut ils secturs industrials stuì acceptar perditas cumparà cun l'onn precedent.

Occupaziun

En la medema perioda è creschì il dumber d'employiads en il sectur secundar per 4,5% (exclus il sectur da construcziun). Tranter l'emprim quartal dal 2006 ed il terz quartal dal 2008 è l'occupaziun augmentada marcantamain. La dischillusiun sin il martgà da lavur è vegnida cun la crisa da finanzas: Fin l'emprim quartal dal 2010 è il dumber d'employiads puspè diminui sin il nivel dal quart quartal dal 2006. Fin zercladur da l'onn 2012 è l'industria sa recreada levamain, ma silsunter è la situaziun puspè daventada plitost pli nauscha. Fin il segund quartal 2013 ed er l'onn 2015 è il dumber d'employiads sa reduci levamain. Dal 2004 fin dal 2015 è creschida l'occupaziun en il sectur da construcziun per 16%. A medem temp è er creschida l'occupaziun en il sectur terziar per 21%. Ina fitg gronda creschientscha da l'occupaziun hai dà tranter ils onns 2006 e 2008 sco er tranter 2011 ed 2013.

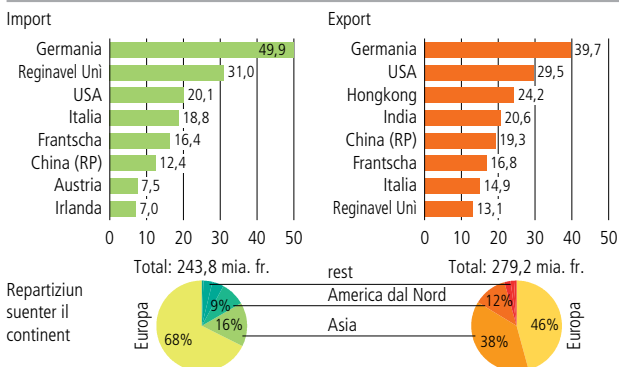
Svieutas dal commerzi en detagj

Midadas visavi l'onn precedent en %

		2011	2012	2013	2014	2015
Total	nominal	-1,2	1,0	0,4	0,1	-3,0
	real	1,2	3,4	1,6	1,0	-1,2
da quai:						
Virtualias, bavondas e products da tubac	nominal	-0,5	1,7	2,3	1,8	-0,7
	real	2,1	2,4	1,1	0,9	0,0
Vestgadira, chalzers	nominal	-4,0	-2,3	-2,0	-1,1	-5,3
	real	-5,6	4,0	1,9	0,2	-5,6
Carburant	nominal	4,7	6,9	1,9	-5,7	-16,5
	real	-1,4	2,5	4,2	-2,6	-3,4
Total senza carburant	nominal	-1,6	0,7	0,3	0,4	-2,2
	real	0,6	3,2	1,3	1,0	-0,8

Commerzi cun l'exteriur: ils pli impurtants partenaris l'onn 2015

en milliardas francs

La Svizra tutga tar ils pajais, nua ch'il commerzi cun l'exteriur è la part la pli gronda dal product naziunal brut. Il partenari principal dal traffic transcunfinal da rauba è l'Uniun europeica; dad ella derivan 64% dals imports e 43% da tut ils exports van en la UE (stadi: 2015). Ina posiziun spezialmain impurtanta ha la Germania en quest connex. Suenter noss pajais vischin al nord suondan ils Stadis Unids ed il Reginavel Uni. Il commerzi cun products da l'industria chemica-farmaceutica è decisiv per la Svizra. Maschinas, apparats ed electronica sco er uras èn medemamain martganzia impurtanta.

Commerzi cun l'exteriur: ils pli impurtants bains

en milliuns francs

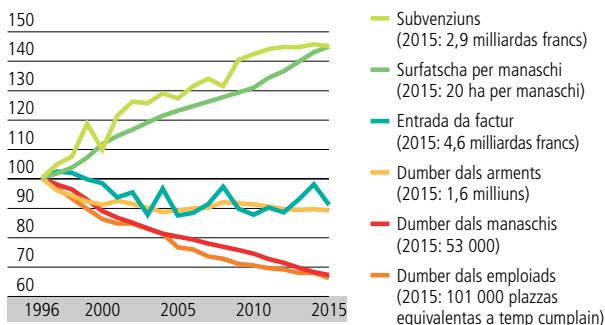
	Import			Export		
	2000	2014	2015	2000	2014	2015
Total	139 402	252 505	243 772	136 015	285 179	279 155
da quai:						
Products agrars e forestals	9 925	14 062	13 309	4 428	9 415	9 032
Textilias, vestgadira, chalzers	8 905	9 247	8 826	3 891	3 173	3 151
Chemicalias	21 899	42 945	38 769	35 892	85 323	84 685
Metals	10 735	14 395	12 887	10 892	12 481	11 794
Maschinas, electronica	31 583	30 347	28 481	37 137	33 341	31 056
Vehichels	14 903	16 151	16 878	3 054	5 682	5 870
Instruments, uras	6 058	11 026	10 952	18 271	36 944	35 977

► www.statistik.admin.ch → Statistiken finden → Industrie, Dienstleistungen

La surfatscha dal terren agricul e las surfatschas da guaud e bostgaglia cuvran 36% resp. 31% da la surfatscha totala da la Svizra. La cuntrada vegn pia fermamain influenzada da l'agricultura e da l'economia forestala. Ultra da la producziun da victualias, dal material da bajegiar e dad energias regenerablas procuran questas duas branschas er per il mantegniment da l'economia decentralisada, per la diversidad da la cuntrada e per la biodiversidad. 2015 contribuivan questas duas branschas cun 0,7% a la valor agiuntada brutto da l'economia svizra.

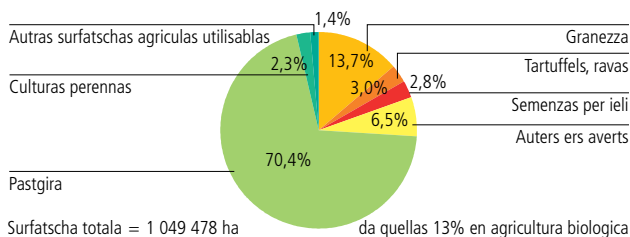
Intgins indicaturs-clav da l'agricultura

Index 1996=100

Cultivaziun da la surfatscha agricula utilisabla il 2015

senza pastgiras d'alpegiar

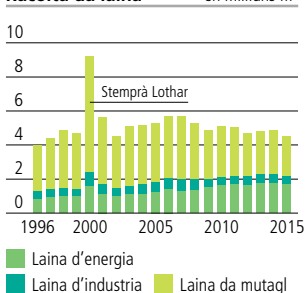

Valur da producziun¹ da l'agricultura il 2016

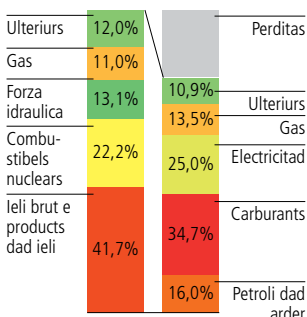
Product	en %
Products vegetals	39,4
Granezza	2,8
Plantas da pavel	9,1
Verdura e products d'iert	13,5
Fritga ed ivas	5,2
Vin	4,2
Auters products vegetals	4,5
Animals e products animalics	49,1
Arments	13,7
Portgs	8,8
Latg	20,5
Auters animals e products animalics	6,2
Servetschs agriculs	7,0
Activitads secundaras betg agriculas	4,5

¹ Valur totala = 10,2 milliardas francs

Racolta da laina

Applicaziun da l'energia e consum final il 2015

Applicaziun da l'energia. En total¹
1 085 330 TJ

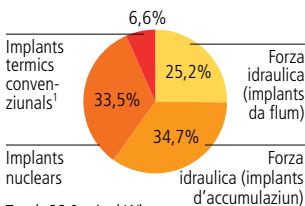
Consum final En total
838 360 TJ

¹ 100,3% incl. surpli d'export dad electricitad (0,3%)

Il consum crescha

Il consum d'energia è collià fermamain vi dal svilup economic e demografic. Ils motivs per l'augment dal consum d'energia èn tranter auter il dumber d'abitants creschent, abitaziuns pli grondas, l'augment da produziun e da consumaziun ed ils grevs vehichels a motor – sche quel na vegn betg cumpensà cun optimar l'effizienz d'energia. Cun var 36% dal consum d'energia è stà il traffic l'onn 2015 la gruppa la pli gronda en quest sector. 65% dal consum d'energia deriva da l'energia da fossils e 23% deriva d'energias regenerablas, oravant tut da la forza idraulica.

Producziun d'electricitad tenor categoria d'implant electric il 2015

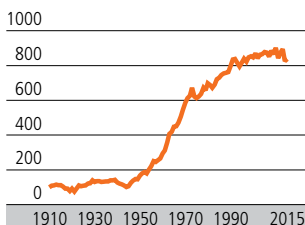
Total: 66,0 mia. kWh

¹ Incl. implants da stgaurar a distanza e diversas energias regenerablas

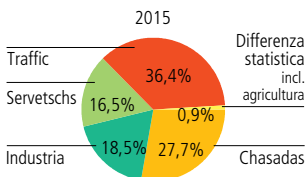
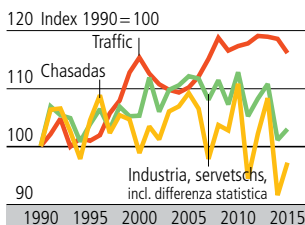
Energias regenerablas il 2015

Quota al consum final	en %
Total	22,96
Forza idraulica	13,78
Energia solar	0,73
Chalira da l'ambient	1,72
Biomassa (lain e biogas)	4,71
Energia eroelectric	0,04
Energia fatga cun parts regenerablas dal rument	1,42
Energia da sereneras	0,21
Carburants biogens	0,35

Consum d'energia final en 1000 TJ

Consum d'energia final tenor gruppas da consumers

► www.statistik.admin.ch → Statistiken finden → Energie

► www.bfe.admin.ch (Uffizi federal d'energia) → Themen → Energiestatistiken

Expensas da construcziun en milliuns francs, tenor ils pretschs dal 2000

	1980	1990	2000	2010	2014
Total	34 198	47 588	43 708	49 240	54 981
Expensas publicas	11 389	14 507	15 983	15 958	18 120
Construcziun bassa	6 791	7 740	10 060	9 649	10 712
da quai vias	5 221	4 739	4 747
Construcziun auta	4 599	6 767	5 923	6 309	7 409
Ulteriuras expensas	22 809	33 081	27 725	33 281	36 861
da quai abitar	17 147	22 995	25 238

Construcziun d'abitaziuns

	1980	1990	2000	2010	2014
Chasas d'abitar novas, cun abitaziuns	20 806	16 162	16 962	14 736	13 238
da quellas chasas d'ina famiglia	16 963	11 200	13 768	9 387	7 563
Abitaziuns novas cun ...	40 876	39 984	32 214	43 632	49 162
1 chombra	2 122	2 010	528	725	1 851
2 chombras	4 598	5 248	1 779	3 913	7 052
3 chombras	7 094	8 937	4 630	10 608	13 804
4 chombras	11 557	12 487	10 783	15 438	15 856
5 chombras u dapli	15 505	11 302	14 494	12 948	10 599

Dumber d'abitaziuns

	1980	1990	2000	2010	2015
Dumber	2 702 656	3 140 353	3 574 988	4 079 060 ²	4 351 846
da quai vidas en %	0,74	0,55 ¹	1,26 ¹	0,94 ¹	1,30 ¹

1 Il 1, da zercladur da l'onn sequent

2 Dapi l'onn 2009 vegn inditgà il dumber d'abitaziuns a basa da la statistica dals edifizis e da las abitaziuns (StatEA)

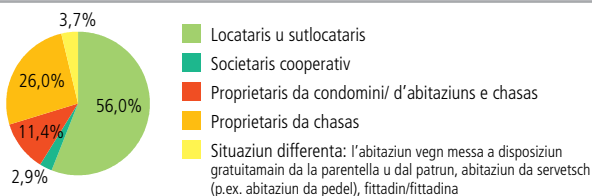
Trend a chasas d'ina famiglia

La quota da las chasas d'ina famiglia al dumber total da bajetgs è creschida tranter il 1970 ed il 2015 da 40% sin 57%. 57% dals bajetgs novs cun abitaziuns èn 2014 chasas d'ina famiglia.

La quota da la proprietad d'abitar crescha constantamain dapi 1970

La fin dal 2014 vivevan 37,4% da las chasadas en ina abitaziun d'atgna proprietad. Quai corresponda a 1 338 912 chasadas. Dapi 1970 è s'augmentada la quota da proprietad d'abitar cuntinuadamain (1970: 28,5%; 1980: 30,1%; 1990: 31,3%; 2000: 34,6%). Il pli ferm è creschì il dumber d'abitaziuns da proprietad en condomini. Dal 2000 al 2014 numnadamain da 237 700 a 408 683 (+72%). Tar la maiortad da las abitaziuns da proprietad tutgan dentant quellas chasadas che possedan la chasa, en la quala lur abitaziun sa chatta (2000: 809 700; 2014: 930 228).

Gener d'abitadi da las abitaziuns abitadas 2014

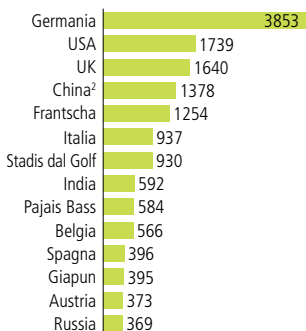
► www.statistik.admin.ch → Statistiken finden → Bau- und Wohnungswesen

Indicaturis impurtants dal turissem

	2013	2014	2015
Purschida (letgs)¹			
Hotels e manaschis da cura	271 298	272 636	273 507
Dumonda: arrivadas en 1000			
Hotels e manaschis da cura	16 831	17 162	17 429
Campadis	891	836	874
Dumonda: pernottaziuns en 1000			
Hotels e manaschis da cura	35 624	35 934	35 628
Giasts da l'exteriur en %	55	55	55
Campadis	2 864	2 673	2 657
Giasts da l'exteriur en %	41	39	33
Durada dal segiurn notgs			
Hotels e manaschis da cura	2,1	2,1	2,0
Campadis	3,2	3,2	3,0
Occupaziun brutta dals hotels e manaschis da cura			
en % dals letgs registrads ¹	36,0	36,1	35,7
Bilantscha turistica en milliuns francs			
Entradas dals giasts da l'exteriur en Svizra	15 543	16 299	15 746
Expensas dals turists svizzers a l'exteriur	14 976	15 444	15 422
Saldo	567	854	323

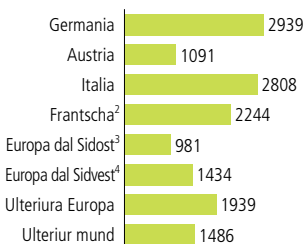
¹ Media annuala dal dumber total da letgs registrads en ils manaschis averts e temporarain serrads

Pernottaziuns dals giasts da l'exteriur en Svizra¹ il 2015

¹ en 1000, senza parahotellaria
² senza Hongkong

Destinaziuns da viadis a l'exteriur dals Svizzers¹ il 2015

¹ Popolaziun stabla, viadis a l'exteriur cun pernottaziuns, en 1000; total: 14,9 miu.

² Incl. departaments d'ultramar, Monaco

³ Grezia, Turchia, Croazia, Bosnia-Erzegovina, Serbia, Albania, Slovenia, Montenegro, Cosovo, Rumania, Bulgaria, Macedonia

⁴ Spagna, Portugal, Andorra, Gibraltar

Cumportament da viagiari

Dal 2015 han 88,4% da las personas a partir da 6 onns che vivan en Svizra fatg almain in viadi privat cun pernottaziuns. Pli precisamain ha mintga persona fatg en media 3,1 viadis cun pernottaziuns e 10,7 viadis d'in di. Passa la mesadad (54%) dals viadis cun pernottaziuns èn stads viadis lungs (min. 4 pernottaziuns). 12% dals viadis d'in di e 66% dals viadis cun pernottaziuns èn stads viadis a l'exteriur.

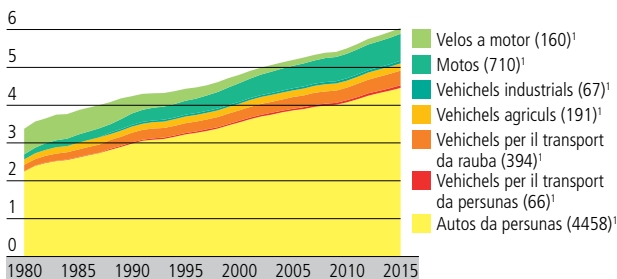
Infrastructura

Stgars in terz da las surfatschas d'abitadi tutga al traffic (tenor la statistica d'areals 2004/09).

L'onn 2015 eran las vias naziunalas 1823 km lungas (da quels 1440 km autostradas), las vias chantunalas 17 898 km e las vias communalas 51 799 km. La rait da viafier ha gi ina lunghezza da 5196 km.

Dumber dals vehichels a motor sin via

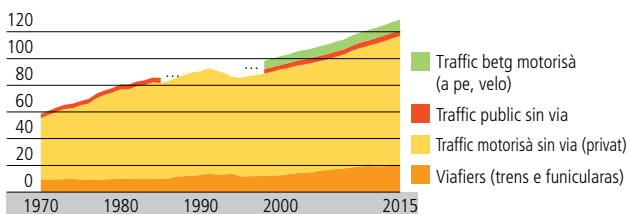
en milliuns

1 En parantesas: il dumber dal 2015, in 1000

Prestaziuns en il traffic da persunas

en miliardas kilometers per persuna ed onn

Mobilitad quotidiana il 2010

Media per persuna e di¹

	Distanza per di en km	Temp per viadi en min. ²		Distanza per di en km	Temp per viadi en min. ²
Total	36,7	83,4	Meds da traffic		
Intent dal traffic			A pe	2,0	31,4
Lavur e scolaziun	10,9	20,5	Velo	0,8	3,8
Cumpras	4,7	11,8	Velo a motor	0,0	0,2
Service ed accompagnament	1,8	3,1	Moto	0,5	0,9
Activitad commerziala, viadi da servetsch	2,5	3,9	Auto	23,8	33,2
Temp liber	14,7	40,5	Bus/tram	1,4	4,8
Auters	2,1	3,6	Auto da posta	0,1	0,3
			Tren	7,1	6,4
			Auters	0,9	2,4

1 Mobilitad quotidiana en Svizra da la populaziun residenta permanenta da 6 onns e dapli

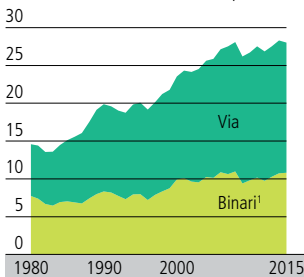
2 Senza temp da spetga e da correspundenza

Il traffic pendular

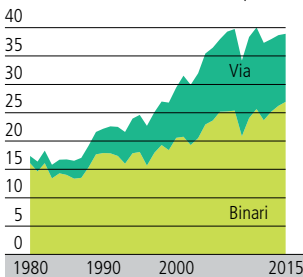
Var 9 da 10 persunas cun activitad da gudogn en Svizra èn stadas l'onn 2015 pendularias, q.v.d. persunas che han bandunà lur edifizis d'abitar per ir a lur plazzas da lavur. Da quellas han circa 70% lavurà ordaifer lur vischnanca da domicil e 20% schizunt ordaifer lur chantun da domicil.

Traffic da martganzia

Traffic en total, prestaziuns da traffic en milliardas tonnas kilometricas per onn

Traffic che traversa las Alps, volumen da traffic en milliuns tonnas nettas per onn

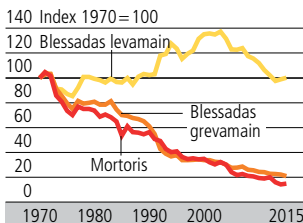

1 Tonnas kilometricas nettas senza il pais dals vehichels per il transport da rauba (incl. chars annex), containers e recipients mobils en il traffic cumbinà

Persunas disgraziadas tenor categorias da traffic il 2015

Traffic sin via	
Mortoris	253
Blessadas grevamaïn	3 830
Blessadas levamaïn	17 708
Traffic da viafier	
Mortoris	21
Traffic aviatic (civil)	
Mortoris	8

Persunas disgraziadas en il traffic sin via

Custs e finanziaziun dal traffic

Il traffic motorisà sin via ed il traffic da viafier han chaschunà l'onn 2013 en Svizra custs totals da 84,8 milliardas francs. Includ en quels custs èn – ultra da las expensas per ils meds e per l'infrastructura da traffic – er ils custs dals accidents sco er dals donns per l'ambient e per la sanadad chaschunads dal traffic.

Custs e finanziaziun dal traffic il 2013

	En mia. fr.	%
Custs total	84,8	100
Traffic da persunas	63,6	75
Traffic motorisà sin via	55,2	65
Traffic da viafier	8,4	10
Traffic da martganzia	21,2	25
Traffic sin via	19,3	23
Traffic da viafier	1,9	2

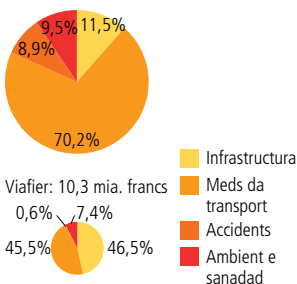
Finanziaziun dals utilisaders

Part dals utilisaders	66,6	89
Part da la maun public	4,8	47

Custs totals dal traffic

tenor categoria da custs il 2013

Traffic motorisà sin via: 74,5 mia. francs

	Onn	Svizra	Germania	Grezia
Abitants en 1000	2014 ⁴	8 140	80 767	10 927
Abitants per km ²	2013 ⁴	202	230	84
Quota da las personas sut 20 onns en %	2014 ⁴	20,3	18,1	19,6
Quota da las personas sur 64 onns en %	2014 ⁴	17,6	20,8	20,5
Quota dals esters en % da la populaziun	2014 ⁴	23,8	8,7	7,8
Naschientschas vivas per 1000 abitants	2013	10,3	8,3	8,6
Naschientschas ordaifer la lètg en %	2013	21,1	34,8	7,0
Aspectativa da vita ¹ dunnas en onns	2013	85,0	83,2	84,0
Aspectativa da vita ¹ umens en onns	2013	80,7	78,6	78,7
Surfatscha totala en km ²	2009 ⁵	41 285	357 113	120 168
Surfatscha dal terren agricul en % da la surfatscha totala	2009 ⁵	36,9	51,7	35,4
Surfatscha da guaud en % da la surfatscha totala	2009 ⁵	30,8	33,9	33,4
Emissiuns da gas cun effect da serra en equivalentes da CO ₂ (t per abitant)	2013	6,5	11,6	9,6
Quota personas activas	2014	79,8	73,8	49,4
Quota dunnas activas	2014	75,1	69,5	41,1
Quota umens activs	2014	84,4	78,1	58,0
Quota personas senza gudogn (15–74) ILO	2014	4,5	5,0	26,5
Dunnas	2014	4,7	4,6	30,2
Umens	2014	4,4	5,3	23,7
Personas da 15–24 onns	2014	8,6	7,7	52,4
Quota personas senza gudogn per ina lunga durada (15–74) ILO	2014	35,2	44,3	73,5
Product naziunal brut (PNB) per abitant en standard da la capacid da cumpra (SCC)	2013	40 600	32 000	...
Index pretsch da consum armonisà (IPCA)	2016	-0,5	0,4	0,0
Consum d'energia brut, tonnas equivalentes dad ieli brut per abitant	2013	3,4	4,0	2,2
Quota da las energias regenerablas al consum d'energia brut en %	2013	19,0	10,3	10,7
Letgs en hotels e manaschis da cura per 1000 abitants	2014	33,5	21,8	73,2
Autos da personas per 1000 abitants	2013 ⁵	531,0	538,0	...
Accidents da traffic sin via: disgraziads per 1 miu. abitants	2009 ⁵	46	54	139
Expensas per la segirtad sociala en % dal PNB	2013	25,5	28,6	...
Custs dal sector da sanadad en % dal PNB	2012	11,4	10,9	9,2
Mortalitad da pops ²	2013	3,9	3,3	3,7
Giuvnils (18–24) senza scolaziun postobligatorica en %	2014	28,7	35,6	16,2
Personas (25–64) cun la pli auta scolaziun terminada sin stgalim terziar en %	2014	40,2	27,1	28,1
Expensas per la scolaziun en % dal PNB	2011	5,3	5,0	...
Quota da ristga da povradad ³	2014	...	9,9	13,2
Mediana dals entradas d'equivalenza disponibilas, standard da la capac. da cumpra (SCC)	2014	...	19 299	8 610
Custs per abitar en % dals entradas dal budget disponibilas	2014	...	27,3	42,5

1 Tar la naschientscha

2 Uffants morts en l'emprim onn da vita per 1000 naschientschas vivas

3 En % da la populaziun activa

4 Il 1. da schaner

5 Ils 31 da december

6 UE-28

Spagna	Frantscha	Italia	Pajais Bass	Austria	Svezia	Reginavel Uni	UE-27
46 512	65 836	60 783	16 829	8 507	9 645	64 308	502 601
93	104	199	498	103	24	264	117
19,8	24,6	18,6	22,9	19,9	22,7	23,6	21,0
18,1	18,0	21,4	17,3	18,3	19,4	17,5	18,5
10,1	6,3	8,1	4,4	12,4	7,1	7,8	...
9,1	12,4	8,6	10,2	9,4	11,9	12,2	10,0
40,9	...	26,9	47,4	...	54,4
86,1	85,6	85,2	83,2	83,8	83,8	82,9	83,3
80,2	79,0	80,3	79,5	78,6	80,2	79,2	77,8
493 501	548 763	301 392	37 357	83 920	449 159	244 436	...
52,9	54,2	51,4	55,0	38,2	8,1	65,1	...
31,9	31,7	33,2	11,9	47,0	66,0	14,8	...
6,9	7,5	7,3	11,7	9,4	5,8	9,0	8,8 ⁶
56,0	64,3	55,7	73,1	71,1	74,9	71,9	64,9
51,2	60,9	46,8	68,1	66,9	73,1	67,1	59,7
60,7	67,7	64,7	78,1	75,2	76,5	76,8	70,2
24,5	10,3	12,7	7,4	5,6	7,9	6,1	10,2
25,4	10,0	13,8	7,8	5,4	7,7	5,8	10,3
23,6	10,5	11,9	7,2	5,9	8,2	6,4	10,1
53,2	24,2	42,7	12,7	10,3	22,9	16,9	22,0
52,8	42,8	61,4	40,0	27,2	18,9	35,8	49,4
24 500	27 800	25 200	32 600	33 200	32 700	27 200	25 800
-0,3	0,3	-0,1	0,1	1,0	1,1	0,7	0,3 ⁶
2,6	3,9	2,6	4,8	4,0	5,1	3,1	3,3 ⁶
14,7	9,0	16,5	4,2	29,6	34,8	5,0	11,8 ⁶
40,3	19,4	36,9	15,0	70,4	24,8	...	26,9
474,0	490,0	608,0	471,0	546,0	...	442,0	...
68	67	79	41	81	43	43	78
25,4	32,6	29,5	31,6	29,8	30,5	29,9	...
9,2	11,2	...	11,8	10,4	9,1
2,7	3,6	2,9	3,8	3,1	2,7	3,8	...
39,3	17,1	32,1	30,5	18,4	26,5	16,3	27,0
34,7	33,2	16,9	34,4	29,9	38,7	40,5	29,3
4,8	5,7	4,3	5,9	5,8	6,8	6,0	5,3
12,6	8,0	11,1	5,3	7,2	7,8	8,7	9,6
14 195	19 307	15 274	18 805	21 662	20 614	16 933	...
19,1	18,3	17,1	29,4	18,3	22,0	25,1	22,6

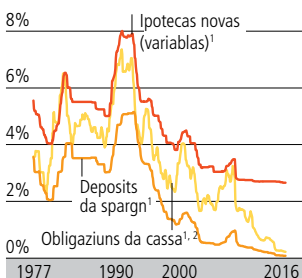
Summas da bilantscha e gudogns da las bancas il 2015

Gruppas da bancas	Dumber d'instituts		Summa da bilantscha en miu. fr.	Profit/Perdita	Effectiv dal persunal in equivalenza a temp cumplain
	1990	2015			
Total	625	266	3 026 126	15 817	123 890
Bancas chantunalas	29	24	537 441	2 741	17 360
Bancas grondas	4	3	1 424 231	10 175	53 016
Bancas reginallas e cassas da spargn	204	62	113 078	422	3 836
Bancas Raiffeisen	2	1	202 412	727	8 807
Ulteriuras bancas	5	14	198 580	856	7 933
Filialas da bancas estras	16	26	72 669	88	1 084
Banchiers privats	22	7	6 699	48	614

Structura da bilantscha da las bancas il 2015

Activas	en %
Total	100
da quai exterior	42,7
Meds liquids	15,5
Pretensiuns visavi bancas	9,0
Pretensiuns visavi clients	19,6
Pretensiuns ipotecaras	31,2
Participaziuns	3,0
Investiziuns realas	0,7
Ulteriuras	21,0
Passivas	
Total	100
da quai exterior	45,6
Duairs visavi bancas	11,4
Duairs da deposits da clients	57,0
Obligaziuns da cassa	0,4
Emprests ed emprests ipotecars	12,4
Ulteriuras	18,8

Tschains

1 Fin il 2007: valor media da tut las bancas chantunalas, a partir dal 2008: valor media da 60 instituts (incl. tut las bancas chantunalas)

2 Fin il 2007: per ina durada da 3–8 onns, a partir dal 2008: per ina durada da 5 onns

Curs da devisas en Svizra¹

	2012	2014	2016
\$ 1	0,938	0,915	0,985
¥ 100	1,176	0,865	0,908
€ 1	1,205	1,215	1,090
£ 1	1,486	1,507	1,335

¹ Curs d'acquist da las bancas, media annuala

Assicuranzas privatas il 2015

en milliuns francs

Rom d'assicuranza	Premias ¹	Prestaziuns ¹
Total	121 763	83 740
Assicuranza da vita	34 622	29 238
Accidents e donns	48 157	31 170
Reassicuranza	38 984	23 332

¹ En Svizra ed a l'exterior

Prestaziuns da las assicuranzas il 2015

Pajadas en Svizra en l'assicuranza directa

Rom d'assicuranza	Miu. Fr.	En %
Total	29 667	100
Vita	12 742	42,9
Malsogna	7 454	25,1
Vehichel a motor	3 531	11,9
Accidents	1 980	6,7
Responsabladad civila	990	3,3
Fieu	853	2,9
Ulteriurs	2 117	7,1

► www.statistik.admin.ch → Statistiken finden → Geld, Banken, Versicherungen

► www.snb.ch (Banca naziunala svizra)

► www.finma.ch (Autoritad federala per la surveglianza dals martgads da finanzas) → Privatversicherungen

Ilis trais nivels dal sistem da la segirtad sociala

Il sistem da la segirezza sociala en Svizra sa lascha preschentar a maun da trais stgalims:

Tar l'emprim stgalim tutga – ultra da la segirada individuala dals custs da viver – il provediment da basa. El è accessibel a tuts e cumpiglia il sistem da furmazion ed il sistem giuridic sco er la segirezza publica.

Il segund stgalim cumpiglia tut las assicuranzas socialas e duai prevegnir a las ristgas en connex cun vegliadetgna, malsogna, invaliditad, dischoccupaziun e maternitad.

Il terz stgalim la finala cumpiglia l'agid social en il senn pli vast. L'agid social economic, che vegn er numnà agid social en il senn pli stretg, è l'ultima part dal sistem da la segirezza sociala. El vegn applitgà pir, cur che autras prestaziuns, p.ex. da las assicuranzas socialas, n'èn betg disponiblas u èn exauridas. Ultra da quai premetta el ch'ils retschaviders da prestaziuns sajan en ina situaziun da basegn: el vegn pajà mo a persunas en relaziuns economicas modestas.

Davant l'agid social economic, er sin il terz stgalim, exista ina retscha d'ulteriuras prestaziuns socialas dependentas d'in basegn. Questas prestaziuns duain impedir ina dependenza da l'agid social economic. Latiers appartegnan las prestaziuns supplementaras, il pajament anticipà d'aliments sco er – sin plaun chantunal – subsidis d'abitar, subsidis a famiglias, subsidis da dischoccupaziun e subsidis da vegliadetgna e d'invaliditad.

Expensas totalas per la segirtad sociala

Per l'onn 2014 han las expensas totalas da la segirtad sociala muntà a 174 milliardas francs. Da questa summa èn vegnidas pajadas 157 milliardas francs per las prestaziuns socialas sco talas. Var quatter tschintgavels da quellas van sin il conto da las assicuranzas socialas (pia il segund nivel dal sistem da la segirtad sociala).

Segirtad sociala: expensas ed entradas

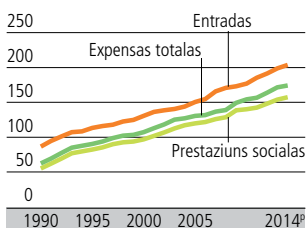
en milliardas francs, senza dumbraziuns dublas

	1990	1995	2000	2010	2014 ^P
Expensas totalas	62,1	90,2	107,1	154,4	174,1
da quai prestaziuns socialas	55,2	82,1	96,6	139,9	157,3
Entradas	86,2	113,3	130,5	176,9	203,9
Quota da las expensas socialas ¹	17,4	22,3	23,4	25,5	27,1

¹ Expensas totalas en relaziun cun il PNB

Segirtad sociala: expensas ed entradas

en milliardas francs

Prestaziuns socialas tenor funcziuns il 2014^P

	en %
Vegliadetgna	43,0
Malsogna, tgira da la sanadad	29,7
Invaliditad	9,3
Survivenza	5,1
Famiglia, uffants	6,0
Dischoccupaziun	3,6
Isolaziun sociala	2,8
Alloschi	0,5

Expensas per tge?

La repartiziun da las prestaziuns socialas sin las singulas ristgas e sin ils singuls basegns (funziuns da las prestaziuns socialas) è ordvart ineguala: Passa quatter tschintgavels da las prestaziuns socialas van a favur da vegliadetgna, malsogna / provediment da la sanadad ed invaliditad.

Assicuranzas socialas: beneficiaris il 2015

en 1000

AVS: rentas da vegliadetgna	2239,8	PP ² : rentas d'invaliditad	120,7
AVS: rentas supplementaras	57,3	PP ² : ulteriuras rentas	63,8
AVS: rentas da survivents	177,7	AI: rentas d'invaliditad	255,3
PS a l'AV ¹	197,4	AI: rentas supplementaras	75,6
PS a l'AS ¹	3,8	PS a l'AI	113,9
PP ² : rentas da vegliadetgna	720,8	AA ³ : rentas da survivents	20,3
PP ² : rentas per vaivas e vaivs	186,5	AA ³ : rentas d'invaliditad	82,7
		ADI ⁴	313,3

1 Prestaziuns supplementaras a l'assicuranza per la vegliadetgna/assicuranza da survivents

2 Prevenziun professiunala (cifras dal 2013)

3 Assicuranza d'accidents

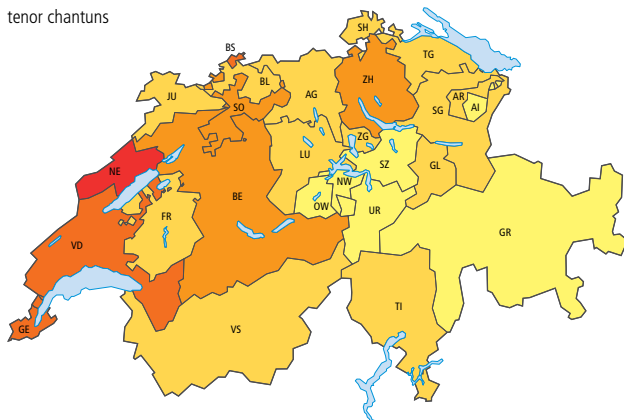
4 Assicuranza da dischoccupads

Assicuranza da malsauns

Las premias chantunalas en media per onn ed assicurà da l'assicuranza da malsauns obligatorica èn s'augmentadas da 1917 a 3289 francs tranter ils onns 2001 e 2014. L'onn 2014 han personas creschidas pajà 3866 francs premia annuala media, giuvens creschids 3390 francs ed uffants 985 francs. Ins po però constatar grondas differenzas tranter ils chantuns. Il 2014 han ils assicurads pajà en il chantun Basilea-Citad en media ina premia da 4515 francs, en il chantun Appenzell Dadens da 2396 francs.

Quota d'agid social il 2015

tenor chantuns

Quota dals beneficiaris d'agid social da la populaziun residenta, en %

< 1,5
 1,5–2,9
 3,0–4,4
 4,5–5,9
 ≥ 6,0
 CH: 3,2

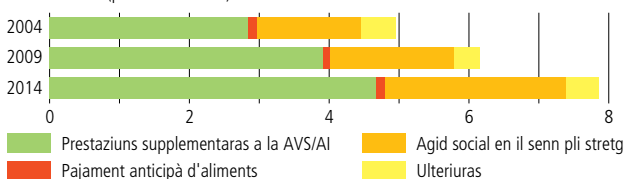
Augment da las expensas per l'agid social

L'onn 2014 èsi vegnì dà ora en Svizra netto 7,9 milliardas francs per l'agid social en il senn pli vast (s.p.v.), circa 345 milliuns francs dapli che l'onn precedent (+4,6%). Stgars 60% da questas expensas èn idas a favur da las prestaziuns supplementaras tar la AVS/AI (4,7 milliardas francs), in ulteriur terz a favur da l'agid social en il senn pli stretg (s.p.s.) (2,6 milliardas francs). Las ulteriuras prestaziuns da l'agid social s.p.v. (subsidis da vegliadetgna e d'invalidad, subsidis da dischoccupaziun, subsidis a famiglias, pajaments anticipads d'aliments e subsidis d'abitar) han importà tut en tut mo 7,5 pertschient da las expensas. Cun 953 francs per abitant è la media da las expensas annualas per l'agid social s.p.v. stada per 3,3% pli auta che l'onn precedent. Las expensas per retschavider d'agid social s.p.s. èn creschidas per 3,5% da 9548 francs l'onn 2013 a 9880 francs l'onn 2014.

Ils purtaders principals da l'agid social s.p.v. èn ils chantuns. L'onn 2014 han els surpiglià 44,3% da las expensas nettas, 36,9% èn ids a quint da las vischnancas e 17,8% èn vegnids pajads da la Confederaziun.

Expensas nettas per prestaziuns socialas tenor il basegn

En mia. francs (pretschs currentes)

Retschavidras e retschaviders d'agid social

265 626 personas, 3,2% da la populaziun totala, han survegnì agid social il 2015. I dat differenzas considerablas d'ina regiun a l'autra: las quotas las pli autas chatt'ins en citads pli grondas cun in ferm character da center. En questas citads viva in dumber surproporzional da gruppas da personas che basegnan in agid social pli grond. Da quellas gruppas fan part p.ex. personas che educeschan sulettas lur uffants, estras ed esters sco era dischoccupads che han consumà dal tuttafatg

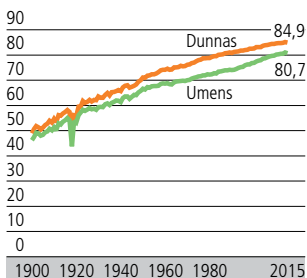
lur dretgs da schurnada. La ristga da stuair dumandar per agid social sa differenziescha fitg tenor la vegliadetgna, la structura da famiglia e la naziunalidad da las personas.

La quota d'agid social la pli auta pertutga uffants e giuvenils sut 18 onns. En general diminuescha la quota cun la vegliadetgna progredinta. La pli bassa è ella tar personas cun passa 65 onns (quota d'agid social da 0,2%) che vegnan sustegnidas dad prestaziuns supplementaras.

Quota d'agid social il 2015 en %

Total	3,2
Classas da vegliadetgna	
0–17 onns	5,2
18–25 onns	3,9
26–35 onns	3,8
36–45 onns	3,7
46–55 onns	3,3
56–64 onns	2,8
65–79 onns	0,2
80 onns e dapli	0,3
Personas da naziunalidad svizra	
Umens	2,4
Dunnas	2,1
Personas da naziunalidad estra	
Umens	5,9
Dunnas	6,5

Aspetativa da vita

umens moran savens prematuramain (avant il 70. onn da vita) – cunzunt pervia d'accidents, d'effects da violenza, da cancer dal pulmun e da malsognas ischemas dal cor.

Stadi da sanadad 2012

84% dals umens e 81% da las dunnas inditgeschan dal 2012 d'avair ina buna u fitg buna sanadad e be 4% dals umens u da las dunnas sa sentan malsauns u fitg malsauns. Ma betg darar paran problems corporals u psichics temporars d'avair ina influenza negativa sin la lavur e la vita da mintgadi. L'onn 2012 n'avain nus betg pudì ir a lavur durant 13 dis en media u n'eran betg buns da far il perchasa.

Malsognas infectusas¹ il 2015

Infecziuns gastrointestinalas acutas	8 281
Meningitis	43
Epatitis B	32
Tuberculosa	549
AIDS	49

¹ Cas novs da malsogna

Accidents il 2015

	Umens	Dunnas
Accidents da lavur	200 340	66 009
Accidents ordaifer il temp da lavur	314 405	211 823

Impedids¹ il 2015

Grad d'invaliditad	Umens	Dunnas
40 – 49%	5 640	6 590
50 – 59%	16 161	16 551
60 – 69%	7 760	6 905
70 – 100%	89 282	74 272

¹ Retschaviders da rentas da l'Assicuranza d'invaliditad

Raschuns da mort il 2014

	Mortoris		Quota da mortalitad ¹	
	Umens	Dunnas	Umens	Dunnas
Tut las raschuns da mort	30 950	32 988	534,0	356,0
da quai:				
Malsognas infectusas	395	357	7,0	4,0
Malsognas da cancer en total	9 297	7 468	164,0	105,0
Sistem da la circulaziun dal sang	9 483	11 489	156,0	103,0
Malsognas dal cor ischemas	3 944	3 380	65,8	30,5
Malsognas cerebrovascularas	1 321	2 131	21,2	20,1
Organs da respiraziun en total	1 965	1 869	32,2	19,1
Accidents ed intervenziuns violentas	2 122	1 574	41,3	20,1
Accidents en total	1 293	1 230	23,9	13,2
Suicidis	754	274	15,8	5,6

¹ Quota per 100 000 abitants (standardisada tenor vegliadetgna)

Mortalitad da pops

	1970	1980	1990	2000	2010	2015
per 1000 naschientschas vivas	15,1	9,1	6,8	4,9	3,8	3,9

Consum dad alcohol, tubac e drogas illegalas il 2012

Drogas illegalas vegnan consumadas surtut da giuvenils e da giuvens creschids. Dal 2012 han consumà ca. 11% da las personas tranter 15 e 39 onns cannabis. Ord vista da la sanadad publica è però il consum d'alcohol e da tubac bler pli gravant. En tut fimavan dal 2012 ca. 28% da la populaziun; 24% da las dunnas e 32% dals umens. Questas cifras èn sa sbassadas levamain dapi il 1992. Ellas èn dentant restadas constantas dapi la davosa enquista da sanadad dal 2007. La quota da las personas che consumeschan mintga di alcohol è sa sminuida a 13% (1992: 20%). 17% dals umens e 9% da las dunnas consumeschan mintga di alcohol.

Prestaziuns il 2012	en % ¹	
	Umens	Dunnas
Consultaziuns dal medi	70,9	85,7
Dis d'ospitalisaziun	10,2	13,1
Spitex	1,3	4,2

¹ Populaziun a partir da 15 onns

Medis e dentists per 100 000 abitants

	1990	2015
Medis cun ina pratica ¹	153	218
Dentists	48	50

¹ A partir dal 2008, medis cun actividad principala en il sector ambulat

Rata d'ospitalisaziun en ils ospitals acuts il 2015

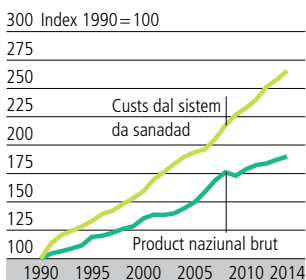
	Total	Umens	Dunnas
15–59 onns	10,3	8,4	12,3
60–79 onns	24,4	27,1	21,9
80+ onns	44,0	50,5	40,3

¹ da la gruppa sociala pertutgada

Instituziuns medicinal-socialas

	en 1000	
	2010	2015
Dumber da clients: en total	189,1	211,6
da quai:		
Clients ≥ 80 onns	105,9	117,0
Umens	26,9	31,6
Dunnas	79,0	85,5

Custs da sanadad

Il 2014 èn vegnids impundids 11,1% dal product naziunal brut per la sanadad publica; il 1990 mo 7,9%. In motiv principal per quest augment è il svilup da la purschida: p.ex. dapli prestaziuns, spezialisaziun e tecnisaziun, dapli confort. Main impurtant è percenter il fatg che la gliedud vegn pli veglia.

	en milliuns francs	
	2004	2014
Total	51 008	71 335
Tractament staziunar	23 945	31 880
Tractament ambulat	15 193	24 889
da quai:		
Medis	7 071	10 956
Dentists	3 177	4 103
Spitex	1 068	2 021
Autras prestaziuns ¹	1 705	2 566
Bains da sanadad ²	6 531	7 407
da quai:		
Apotecas	3 735	4 365
Medis	1 646	1 987
Prevenziun	1 123	1 569
Administraziun	2 510	3 024

¹ Sco analisas da labor, radiologia, transports

² Medicaments ed apparats terapeutics

Svilup ad in spazi da furmaziun svizzer

Il sistem da furmaziun svizzer è fermamain marcà dal federalissem. La diversitad dals differents systems da furmaziun sa mussa schizunt en la scola obligatorica: Tut tenor chantun datti per il stgalim secundar I dus, trais u quatter differents tips da scola, nua ch'èn dumandadas differentas prestaziuns.

Il sistem da furmaziun svizzer è en svilup. Cun l'armonisaziun da la scola obligatorica vegn prolungà il temp da scola da nov sin indesch onns. En la maioritad dals chantuns èsi ussa obligatoric dad absolver il stgalim prescolar ch'era avant facultativ. Uschia han er ultra da la scola obligatorica gi lieu en ils ultim decennis refurmas da las structuraz naziunalas (introducziun da la maturitad professiunala, da las scolas autas spezializadas e da las scolas autas pedagogicas e la refurma da Bologna). Questas refurmas demussan er che la dumonda da furmaziun crescha cuntinuadamain.

Scolars e students

Stgalim da scola	Dumber en 1000			Quota da dunnas, en %		
	2000/01	2005/06	2014/15	2000/01	2005/06	2014/15
Total	1 441,7	1 496,1	1 581,9	47,8	48,1	48,6
Scola obligatorica	957,2	957,3	921,0	48,7	48,6	48,5
Prescola (scolina)	156,4	156,1	167,0	48,5	48,4	48,5
Stgalim primar	473,7	454,1	467,4	49,3	49,2	49,1
Stgalim secundar I	278,5	298,4	255,3	49,7	49,6	49,1
Plan d'instrucziun spezial	48,6	48,7	31,3	37,9	37,7	35,2
Stgalim secundar II	315,7	324,5	366,1	47,8	47,5	47,9
Stgalim terziar	160,5	204,7	294,8	41,9	46,8	49,9
Furmaziun professiunala superiura	38,7	38,2	61,2	43,1	43,6	45,0
Scolas autas universitaras	96,7	112,4	144,0	45,6	49,1	50,4
Scolas autas professiunalas (incl. SAP)	25,1	54,1	89,7	25,9	44,4	52,3

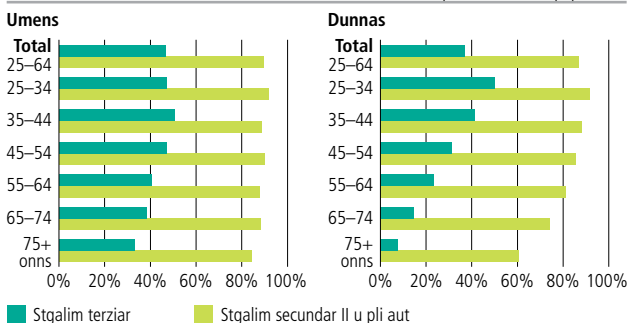
Differenzas tranter las schlattainas

Da l'expansiun da furmaziun dals ultims decennis han profità surtut las dunnas. Oz cumenzan praticamain tuttina bleras dunnas sco umens ina scolaziun postobligatorica e la termineschan era. Entant che omadus seks èn represchentads medemamain en las scolaziuns da las scolas autas ed universitads, anc adina termineschan dapli umens che dunnas ina furmaziun professiunala superiura. Ed ils umens èn en media anc adina pli ditg en scolaziun che dunnas. Percunter mussan las mattas meglras prestaziuns en la scola obligatorica: ellas appartegnan pli darar a classas spezialas e sin il stgalim secundar I frequentan ellas pli savens tips da scola pretensius.

Differenzas ordvart cleras datti anc adina quai che pertutga la tscherna da la direcziun da studi e quai tant en la furmaziun professiunala sco er a las scolas autas. Las branschas vegnan dominadas u da dunnas u dad umens. Quai pon ins attribuir betg il davos a models da pli baud da reparter las rollas da las schlattainas. En la furmaziun professiunala predomineschan ils umens en l'industria ed en il mastergn, las dunnas en la vendita ed en la tgira da la sanadad e dal corp. A las scolas autas prefereschon ils umens plitost ils secturs tecnica, ciencias naturalas ed economia, las dunnas s'interessan plitost per las ciencias umanas, il champ social e l'art applitgà.

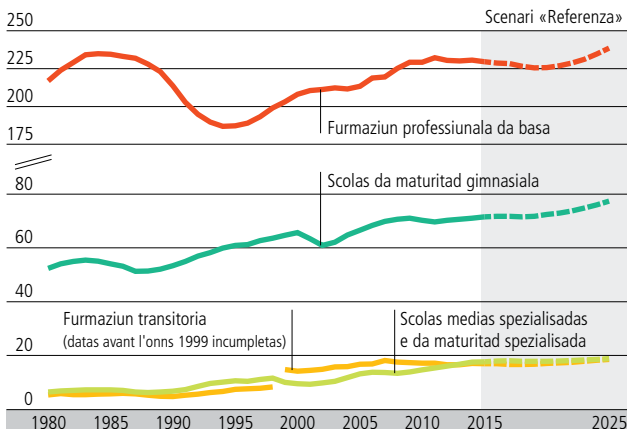
Stadi da furmaziun il 2015

Quota en pertschient da la populaziun

Scolars sin il stgalim secundar II

En 1000

La participaziun a la furmaziun s'augmenta

La participaziun a la furmaziun sin il stgalim secundar II e surtut sin il stgalim terziar è s'augmentada considerablament il davos trenta onns. Quai pertutga en spezial era scolaziuns che pussibileschan l'access a l'universitad. Uschia è la quota da maturitad (maturitad professiunala e maturitad gimnasiala) creschida da 25,7% l'onn 2000 sin 37,5% l'onn 2015 (cun maturitad spezialisada). Era las scolas autas il dumber da studentas e students è bunamain sa dublegià tranter l'onn 2000 e l'onn 2015. Quai ha da far betg il davos cun la fundaziun da las scolas autas spezialisadas e las scolas autas di pedagogia. Quest svilup empermetta per ils proxims onns in nivel da furmaziun en Svizra per bler pli aut. La part da las personas da 25 fin 64 onns cun ina finiziun da scola terziara dastgass s'augmentar da quasi 40% l'onn 2015 fin 50% l'onn 2027.

Scolaziun terminadas il 2015

Stgalim da scola	Total	Dunnas en %
Staglim secundar II		
Attest. da la matur. gimnasiala	18 602	57,3
Attestats da la maturitad professiunala	13 988	46,4
Diploms da la scolaziun prof. ¹	69 283	45,8
Staglim terziar		
Scolaziun professiunala superiura		
Diploms da scolas prof. superiuras	8 483	48,0
Diploms federals	2 707	24,7
Certificats prof. federals	14 835	38,1
Scolas autas spezialisadas		
Diploms	1 048	52,4
Diploms da bachelor	15 897	55,8
Diploms da master	3 831	54,5
Scolas autas universitaras		
Licenziats/diploms	495	60,4
Diploms da bachelor	14 929	51,9
Diploms da master	13 439	51,5
Doctorats	3 854	44,8

1 Incl. attests federals professiunals

Persunas d'instrucziun il 2014/15
Persunal da scolas autas il 2015

	Equivalent en temp cumplain	Dunnas en %
Scola obligatorica ¹	57 282	73,9
Prescola (scolina)	8 934	94,2
Stgalim primar	28 542	81,6
Stgalim secundar I	19 807	53,9
Stgalim secundar II ²	17 098	42,2
Scolas autas universitaras		
Professurs/professuressas	3 880	21,3
Ulteriurs docents	2 678	28,4
Assistents ³	21 290	44,0
Scolas autas prof. (incl. SAP)		
Professurs/professuressas	1 565	30,2
Ulteriurs docents	6 065	41,0
Assistents ³	3 956	43,7

1 Senza scolas cun in plan d'instrucziun spezial, dumbraziun dubla pussibel

2 Scolas d'instrucziun generala e professiunala

3 Incl. collavurats scientifics

Expensas publicas per la furmaziun il 2014
 en milliardas francs

Total	36,0
da quai salaris per las personas d'instrucziun	24,0
Scola obligatorica (incl. scolina)	15,8
Scolas spezialas	1,9
Scolaziun prof. da basa	3,5
Scolas d'instrucziun generala	2,3
Furmaziun professiunala superiura	0,4
Scolas autas universalas	8,1
Incumbensas betg divisiblas	0,6

Perfecziunament

Ins po distinguer tranter duas furmas da perfecziunament: la furmaziun nunformala (frequentar curs, seminaris, instrucziun privata, dietas u conferenzas) e l'emprender informal (emprender cun agid da litteratura spezialisada, d'ina CD-ROM u da confamigliars, etc.). La maiortad da las abitantas e dals abitants en Svizra (bunamain 80% da la populaziun permanenta tranter 25 e 64 onns) ha participà il 2011 ad almain in'activitad da perfecziunament. L'integraziun en il martgà da lavur ed il nivel da furmaziun statan en in connex positiv cun la participaziun ad occurrenzas da perfecziunament.

In pajais activ en la perscrutaziun

L'activitad da perscrutaziun e da svilup (p+s) en in'economia publica è in factur ordvart impurtant. Cun ina quota da p+s da 3,2% dal product naziunal brut (2012) è la Svizra in dals stadis ils pli activs en la perscrutaziun.

Il 2012 èn vegnids impundids en Svizra per p+s 20 milliardas francs. Da quels èn 72% d'attribuir a l'economia privata e 26% a las scolas autas; ils ulteriurs 2% sa repartan sin la Confederaziun e diversas organisaziuns privatas senza intent da gudogn.

Expensas correspudentas da l'economia privata a l'exteriur han importà l'onn 2012 in pau dapli che 15 milliardas francs ed èn levamain pli autas en cumparegliaziun cun las 143 milliardas francs che las firmas han impundi en Svizra.

► www.statistik.admin.ch →
 Statistiken finden → Bildung und Wissenschaft

Las midadas en la pressa svizra

Dapi la midada dal millienni è il martgà svizzer da gasettas quotidianas sa midà cumplettaimain. En la Svizra tudestga è la gasetta da las pendularias e dals pendularis «20 Minuten» daventada la gasetta quotidiana la pli gronda cun pli che 1,5 lecturas e lecturs per ediziun. Cun 535 000 lecturas e lecturs è «20 minutes» sa sviluppa er en la Svizra franzosa al titel che vegn legi il pli savens. En la Svizra taliana stat anc ina gasetta cumprada – il «Corriere del Ticino plus» - a la testa da las gasettas quotidianas (129 000 lecturas e lecturs). «20 minuti» ch'è vegnida lantschada il settember 2011 ha però er gia stgars 93 000 lecturas e lecturs.

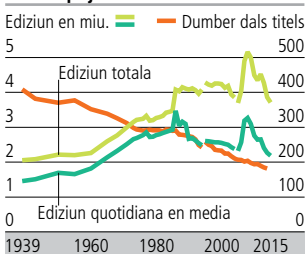
Internet e telefonia mobila

Vers la fin dal 20avel tschientaner ha il progress da la telefonia mobila surpassà quel da l'internet, avant ch'il spustament a l'internet mobil ha cumenzà. Il dumber d'attatgs da la telefonia mobila è creschì da 0,1 milliun l'onn 1990 ad 11,2 milliuns la fin da l'onn 2015, quai che correspunda a 135 attatgs per 100 abitantas ed abitants. Entant ch'il dumber da persunas da 14 onns e pli veglias che dovan regularmain l'internet (pliras giadas l'emna) muntava l'onn 1998 anc a 0,7 milliun, è il dumber creschì a 5,5 milliuns a l'inizi dal 2016. La convergenza sa mussa cleramain a maun dal fatg ch'il dumber da contracts da telefonia mobila, che permettan d'acceder a l'internet sur in attatg a bindel lad (3G+), crescha fermamain. Quel è creschì da 2,3 milliun l'onn 2010 sin 8,3 milliuns l'onn 2014.

Las diesch bibliotecas las pli grondas

Il dumber da documents accessibels en bibliotecas è enorm: l'onn 2015 possedan las diesch bibliotecas cun l'offerta la pli gronda collecziuns che cumpiglian totalmain circa 54,5 milliuns documents.

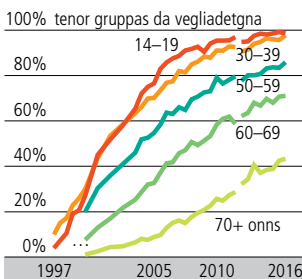
Svilup dal gasettas cunter pajament

Funtauina: Associazion da las medias svizas/WEMF (resguardads èn titels d'interess general che cumparan almain ina giada l'emna)

Internet

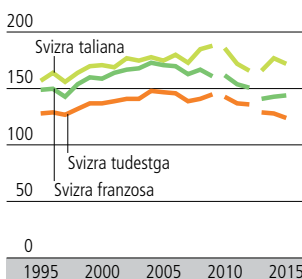
Utilisaders regulars¹

¹ Utilisaziun da l'internet pliras giadas per emna
Funtauinas: Net-Matrix-Base, UST

Utilisaziun da la televisiun

en minutas per di ed abitant

Funtauina: Mediapulse SA; dapi il 2013 Kantar Media, 1983-2012 Telecontrol (basa: populaziun a partir da 3 onns, valur media per di (gli-du))

Utilisaziun dal radio

en minutas per di ed abitant

	2005	2010	2015
Svizra tudestga	106	117	105
Svizra franzosa	99	103	86
Svizra taliana	100	106	104

Funtauina: Mediapulse SA Radiocontrol (basa: populaziun a partir da 15 onns, valur media per di (gli-du))

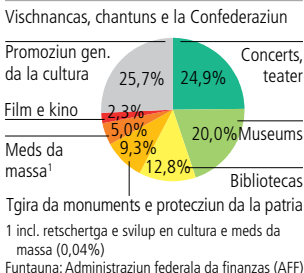
Expensas culturalas en las chasadas privatas

2013 èsi vegnì spendì per la cultura circa 10,1 milliards francs per onn. Quai correspunda a 238 francs per mais e chasada ed importa ca. 4,3% dals custs totals da las expensas da consum. Expensas en il sector da las medias, p.ex. per gasettas, cudeschs, abunaments da televisiun ed internet sco er per apparats da reproducziun e recepciun furman cun 74% resp. 7,5 milliards francs la pli gronda part da las expensas culturalas. Laschond davent il sector da las medias, avain nus spedi 775 milliuns francs per teaters e per concerts, la segund gronda gruppa dad expensas culturalas.

Finanziaziun da la cultura entras il maun public

L'onn 2014 han la Confederaziun, ils chantuns e las vischnancas spendì in quart da tut las expensas publicas per la cultura en il sector «concert e teater» (706 milliuns francs). Per il sector «museums ed art figurativ» han els impundi 566 milliuns francs. Alura suondan ils secturs «bibliotecas», «tgira da monuments e protecciun da la patria», «Meds da massa» e «Film e Kino» cun contribuziuns da 364, 264, 141 e 66 milliuns francs.

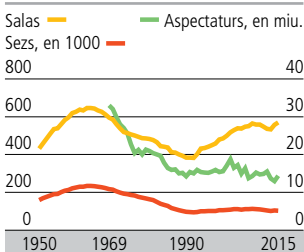
Expensas publicas tenor secturs culturals, 2014

La cinematografia svizra

L'entschatta dals onns 2000 vegnivan mussads en Svizra ca. 1300 films per onn. Oz è quel dumber muntà a 1700. La quota da films svizzers è augmentada da ca. 10% a stgars 16%. La quota dal martgà dals films svizzers importa circa 5% cumpareglià cun il dumber d'entradas.

Kino

Cumportament da cultura e da temp liber

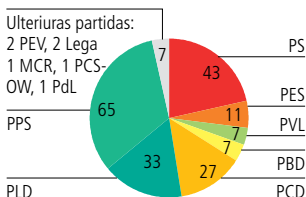
Grondas parts da la populaziun han visità l'onn 2014 museums u exposiziuns (72,2%), occurrenzas da musica (70,9%), monuments e lieus istorics (70,1%), kinos (66,0%) e preschentaziuns da teater (47,2%). Esser sez creativ – sco cun chantar (18,9%) u cun far musica (17,3%) – è plitgusch derasà damain, esser activ durant il temp liber è percenter savens derasà dapli.

► www.statistik.admin.ch → Statistiken finden → Kultur, Medien, Informationsgesellschaft, Sport

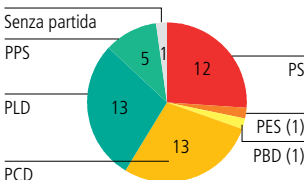
Il sistem politic

La Svizra è dapi il 1848 in stadi federal che cumpiglia 26 chantuns. La regenza (Cussegl federal) è in'autoritad collegiala cun set comembers (a partir da l'onn 2016: 2 PLD, 2 PS, 2 PPS, 1 PCD). Ella vegn elegida dal parlament. Quel sa cumpona da duas chombras: dal Cussegl naziunal (represchentanza dal pievel, 200 mandats) e dal Cussegl dals chantuns (represchentanza dals chantuns, 46 mandats). Plinavant influenzeschan vasts dretgs dal pievel (dretg d'iniziativa e da referendum) e votaziuns dal pievel il sistem politic da la Svizra.

Mandats en il Cussegl naziunal il 2015

Mandats en il Cussegl dals chantuns il 2015

Elecziuns dal Cussegl naziunal il 2015

	Fermezza da la partida en %	Mandats	Dunnas	Umens	Dunnas en %
PLD	16,4	33	7	26	21,2
PCD	11,6	27	9	18	33,3
PS	18,8	43	25	18	58,1
PPS	29,4	65	11	54	16,9
PVL	4,6	7	3	4	42,9
PBD	4,1	7	1	6	14,3
PES	7,1	11	5	6	45,5
Pitschnas partidas da dretga ¹	2,6	3	1	2	33,3
Ulterioras partidas ²	5,3	4	2	2	50,0

¹ DS, UDF, Lega (2 mandats, 1 dunna), MCR (1 mandat)

² PEV (2 mandats, 2 dunnas), PCS, PSdL (1 mandat), Sol., gruppas pitschnas (PCS-OW 1 mandat)

Abreviazions vesair sutvart

Elecziuns dal Cussegl naziunal 2015

Tar las elecziuns dal Cussegl naziunal hai dà duas victuras: la PPS che ha cuntanschi cun sias vuschs gudagnadas la fermezza da partida la pli gronda (29,4 %) ch'ina partida ha mai cuntanschi dapi las emprimas elecziuns da proporz l'onn 1919, e la PLD, che ha pudì gudagnar vuschs per l'emprima giada dapi l'onn 1979. Pers han las novas partidas dal center PBD e PVL, ils Verds (PES) e la PCD, ch'è crudada sin il punct il pli bass da fin ussa. Cunquei è la tendenza da las elecziuns dal Cussegl naziunal da l'onn 2011, tenor la quala las novas partidas dal center prosperantas (PVL, PBD) han mitigia la polarisaziun politica, vegnida franada e per part vulvida.

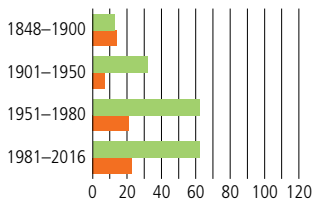
Abreviazions da las partidas

PLD Partida liberaldemocratica svizra ¹	PBD Partida burgais-democratica svizra	PES Partida ecologica svizra
PCD Partida cristiandemocratica svizra	PEV Partida evangelica svizra	DS Democrats svizzers
PS Partida socialdemocratica svizra	PCS Partida cristiansociala	UDF Uniun democratica federala
PPS Partida populara svizra	PVL Partida verd-liberala	Lega Lega dei Ticinesi
	PSdL Partida svizra da la lavur	MCR Mouvement Citoyens Romand
	Sol. Solidarités	

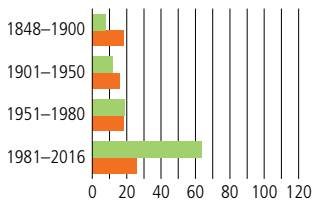
¹ 2009: fusiun da la PLD e da la PLS sut il num «PLD. Ils Liberals»

Votaziuns federalas dal pievel

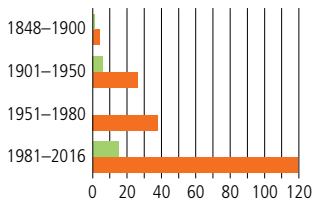
Referendums obligatorics¹

Referendums facultativs

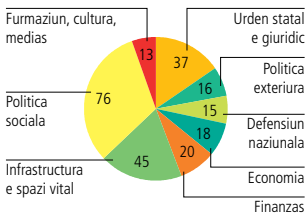
Iniziativas dal pievel²

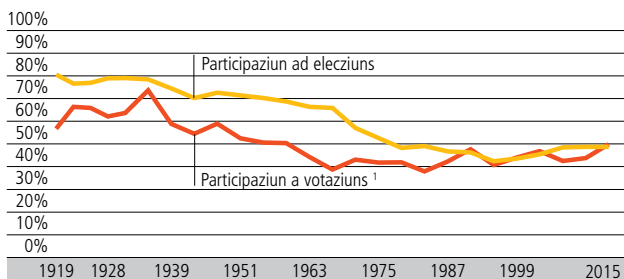
■ Acceptad(a)s ■ Refusad(a)s

1 incl. cuntrapostas a las iniziativas dal pievel
2 incl. iniziativas dal pievel cun cuntrapostas

Temas 1991–2016

Participaziun ad elecziuns e votaziuns

1 I sa tracta da valurs medias concernent las votaziuns a l'urna che han gi lieu durant la perioda da dus onns avant fin dus onns suenter las elecziuns dal Cussegl naziunal. Fin il 1931 durant la perioda dad in on e mez avant fin in onn e mez suenter las elecziuns, tenor il ritmus da trais onns da quella giada.

La pli ferma digren han ins pudì nudar tar la participaziun ad elecziuns suenter l'onn 1967 – in svilup ch'ins po betg il davos attribuir a l'introducziun dal dretg da votar da las dunnas. La tendenza negativa tar la participaziun a votaziuns preschenta grondas divergenzas, cunquai che las votantas ed ils votants sa laschan mobilisar a moda fitg differenta tut tenor il tema da la votaziun. Las valurs extremas dapi l'onn 1990 èn ina participaziun minimala da 28% ed ina maximala da 79%. A partir da l'onn 2000 è la participaziun a las elecziuns e votaziuns puspè sa stabilisada e perfin s'augmentada levamain (46%).

Rendaquints da las administraziuns publicas

en milliardas francs

	Entradas			Expensas			Surplis		
	2000	2010	2015	2000	2010	2015	2000	2010	2015
Total¹	164,4	193,9	214,1	152,7	191,4	213,2	11,7	2,4	0,9
Confederaziun	52,0	63,5	69,2	48,2	60,3	66,5	3,8	3,1	2,7
Chantuns	63,2	77,3	85,8	60,3	76,1	88,8	2,8	1,2	-3,0
Vischnancas	42,1	42,7	46,1	40,6	43,2	46,5	1,5	-0,5	-0,4
Assicuranzas socialas	44,9	54,4	62,3	41,6	55,8	60,6	3,4	-1,4	1,7

1 Dumbraziuns dublas betg cuntegnidas en il total

Debts da las administraziuns publicas

en milliardas francs

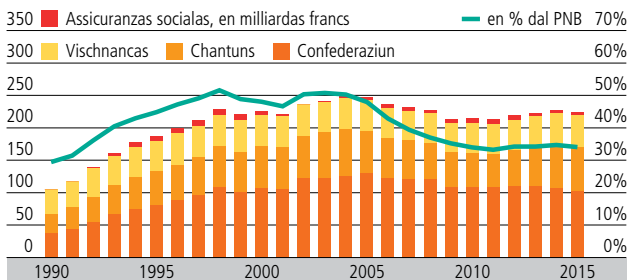
	1990	2000	2010	2013	2014	2015
Total¹		105,2	220,4	205,8	217,4	219,8
Confederaziun	38,5	108,1	108,9	110,4	107,7	102,4
Chantuns		29,2	63,1	52,5	59,0	66,3
Vischnancas		37,4	49,1	45,8	48,9	50,9
Assicuranzas socialas		0,1	5,8	7,4	4,8	3,0

Per abitant, en francs² 15 570 30 595 26 146 26 709 27 115 26 391

1 Dumbraziuns dublas betg cuntegnidas en il total

2 Per pretschs currents

Debts da Confederaziun, chantuns e vischnancas

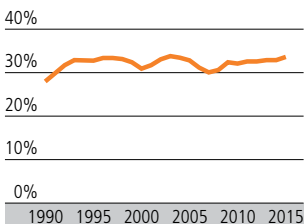

La quota statale mesura las expensas da las chasadas publicas en il pertschient dal product naziunal brut (PNB). Ella cuntegna las expensas da la Confederaziun, dals chantuns e da las vischnancas, sco era quellas da las assicuranzas socialas publicas (AVS/AI/UCG incl. assicuranza da maternidad ed AD).

Malgrà in grond augment dapi il 1970 è la quota statale da la Svizra anc adina fitg buna en cumparegliaziun cun l'exteriur: ella ha ina da las pli bassas quotas statalas dals pajais da l'OECD. La gronda part dals pajais europeics ha ina quota considerablamain pli auta.

Quota statale

en % dal PNB

Era la quota da debits en Svizra è relativamain bassa cumpareglia cun ils pajais da l'OECD. Quella è però creschida cuntinuadamain tranter il 1990 ed il 2003. Grazia a la recreaziun conjunturala che ha durà fin mez da l'onn 2008, grazia a la distribuziun da las reservas d'aur restantas da la Banca naziunala svizra sco er grazia a differentas mesiras structuralas (tranter auter programs da distgargia, frains als debits ed a las expensas) han las finanzas publicas pudì reducir cuntinuadamain lur indebitaments bruts en la perioda dals onns 2005 fin 2011. Suenten in pitschen augment en ils onns 2012 fin 2014 è la quota da debits l'onn 2015 puspè chalada a 34,0%.

Entradas da las administraziuns publicas

en milliardas francs. Suenten deducziun da las dumbraziuns dublas

	2010	2013	2014
Total	193,9	205,9	206,5
Entradas ordinarias	193,9	204,6	206,1
Entradas dal menaschi	183,0	194,1	195,9
Retgav fiscal	161,5	172,3	174,4
Patentas e concessiuns	3,9	2,6	1,7
Cumpensaziuns	16,6	18,1	18,5
Retgavs divers	0,4	0,5	0,7
Retgavs da transfer	0,5	0,6	0,6
Entradas finanziarias	8,8	8,3	8,0
Entradas d'investiziun	2,1	2,2	2,3
Entradas extraordinarias	0,0	1,3	0,4
Retgavs extraordinaris	0,0	0,1	0,3
Retgavs d'investiziun extraordinaris	0,0	1,2	0,1

Expensas da las administraziuns publicas tenor funcziuns

en milliardas francs. Suenten deducziun da las dumbraziuns dublas

	2010	2013	2014
Total	191,4	204,7	207,6
Administraziun generala	13,9	16,1	17,1
Urden e segirtad publica, defensium	14,5	16,1	15,7
Furmaziun	32,7	35,2	36,0
Cultura, sport e temp liber, baselgia	5,0	5,2	5,3
Sanadad	11,3	13,7	13,8
Segirezza sociala	75,2	80,5	82,2
Traffic e telecomunicaziun	16,6	16,9	16,6
Protecziun da l'ambient e planificaziun territoriala	5,9	6,1	5,9
Economia publica	7,6	8,0	8,2
Finanzas e taglias	8,7	6,9	6,6

► www.statistik.admin.ch → Statistiken finden → Öffentliche Verwaltung und Finanzen

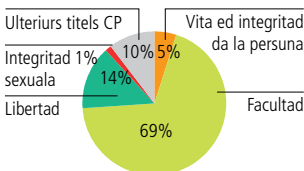
Las cifras davart la criminalità èn mo per part in'expressiun directa dal cumportament real: d'ina vart èn las normas e mesiras penales suttamessas a midadas socialas. Da l'autra vart dependan questas cifras era fermamain da las resursas personalas, da las prioritads da persecuziun, da l'effizienz da la polizia e giustia, sco era da la prontad da la populaziun da denunziar ils delicts. Quant enavant che las cifras davart la criminalità vegnan mintgamai influenzadas da tge motivs, è per regla difficil d'eruir.

Denunzias

L'onn 2015 èn vegnids transmess a la Statistica criminala da la polizia (SCP) en tut 487 611 delicts cunter il Cudesch penal svizzer (CP), 86 128 cunter la Lescha federala da narcotics (LN), 42 184 cunter la Lescha federala davart las personas estras (LEst) e 14 180 cunter ulteriuras leschas federalas accessoricas relevantas per il dretg penal.

Dals delicts da mazzament han pudì vegnir sclerids 92%, dals delicts da facultad 19%. La repartiziun dals accusads tenor naziunalità e status da dimora mussa che 48% dals delicts suttamess al Cudesch da dretg penal, 57% suttamess a la Lescha davart ils meds narcotics e 55% suttamess ad autras leschas federalas annexas èn vegnids commess da burgais svizzers. 31%, 21% e 24% dals accusads eran esters cun domicil. Quai vul dir ch'ina considerabla part dals delinquentes esters è «importada», numnadamain 21% (Cudesch da dretg penal), 21% (Lescha davart ils meds narcotics) e 21% (autras). En la domena da la lescha davart esters, 84% da las personas inculpadas na residiavan en Svizra.

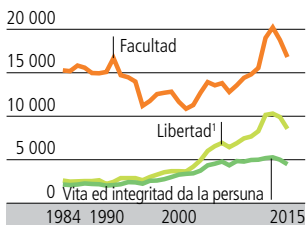
Delicts tenor titels dal cudesch penal 2015

Condemnaziuns

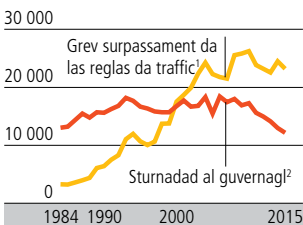
Entant che durant ils onns 1980 èn vegnidas registradas passa 45 000 condemnaziuns da personas creschidas, è quel dumber pli che sa dublegià e cuntanscha l'onn 2015 circa 108 500. Il svilup è fitg different tut tenor la lescha che furma la basa per la condemnaziun. En il sector dal Cudesch penal è vegnì registrà in diminuziun da 12% ils ultims 2 onns. Sur in lung temp observ'ins tar la Lescha davart il traffic sin via (LTV) che las controllas sin via intensivadas han procurà per adina pliras sentenzias. En il sector dals meds narcotics è la situaziun dapi in pèr onns restada stabila. Suentar in constant augment dapi l'onn 2000, las cuntravenziuns cunter la Lescha davart las personas estras èn las sentenzias è stabil en l'onn 2015.

Singuls delicts CP

1 Smanatschas, sforzs, commerzi cun umans, privaziun da la libertad e rapiments, rapiments d'ostagis, violaziuns da domicil

Singuls delicts LTV

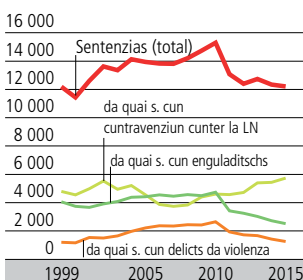

1 Art. 90 cifra 2 LTV

2 Cun ina concentrasiun d'alcohol qualifitgada en il sang (Art. 91, al. 1, 2. frasa LTV)

Sentenzias penals cunter juvenils

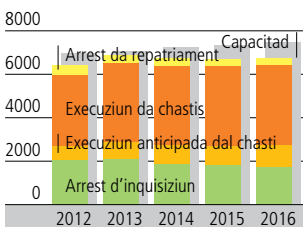
Il svilup da las sentenzias en il sector dal dretg penal per juvenils mussa ina tendenza degressiva (2010 fin 2015: -21%). Il dumber da cas da drogas è s'augmentà, quels dals enguladitschs e dals delicts da violenza èn sa reducids cleramain. Ils grevs delicts da violenza èn restads stabils sin in nivel bass.

Detenziun

En Svizra devi l'onn 2016 114 instituziuns da detenziun (savens pli pitschnas) cun tut en tut 7493 piazzas. Il di da referenza, ils 7 da settember 2016, eran occupadas 6912 piazzas. La rata totala d'occupaziun era pia 92%. 68% dals 6912 praschuniers sa chattavan en l'execuziun giudiziala, 25 % en l'arrest d'inquisiziun, 5 % eran arrestads pervia da mesiras repressivas tenor la Lescha federala davart las persunas estras ed ils ulteriurs 2% per auters motivs.

Dumber total da praschuniers tenor la furma d'arrest

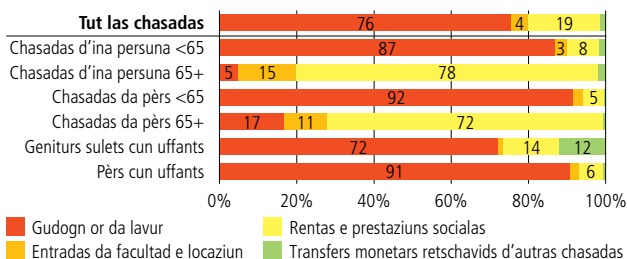

Recidivas

Durant ina perioda da 3 onns (2011 fin 2014) èn daventadas recidivas 23% da las persunas accusadas pervi da crims e delicts e 31% dals juvenils. Il pli savens èn daventadas recidivas las persunas cun dus u plirs chastis precedents, numnadamain (creschids: 58%; gliעד juvna: 66%).

► www.statistik.admin.ch → Statistiken finden → Kriminalität und Strafrecht

Cumposiziun da las entradas bruttas tenor il tip da chasada, 2012–2014

Budget da las chasadas: entradas

Considerond la media da tut las chasadas èn ils gudogns or da lavur cun 76% las entradas principalas d'ina chasada. Er impurtantas èn las entradas da las rentas da l'emprima e da la segunda pitga ed ulteriuras prestaziuns socialas (19%). La part restanta sa cumpona d'entradas da facultad e da transfers monetars retschavids d'autras chasadas.

Il maletg daventa pli differenzià, sch'ins resguarda la structura da las entradas da las chasadas tenor ils tips da chasada. En quel cas sa mussa che domineschan per exempel las entradas da rentas en chasadas a partir da 65 onns. Ils gudogns or da lavur e cunzunt las entradas da facultad giogan però er in'impurtanta rolla.

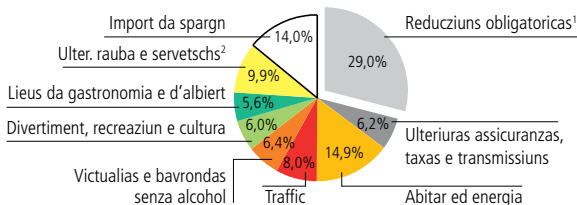
Las entradas che resultan da transfers monetars retschavids d'autras chasadas èn la finala in'impurtanta funtauna d'entradas mo per tips da chasada specifics sco per exempel per geniturs sulets cun uffants, nua ch'ellas importan en media 12%.

Budget da las chasadas: expensas

La structura da las expensas variescha main marcantamain. Il pli grond post furman las deducziuns obligatoricas cun 29% da las entradas bruttas. Il post il pli grond sin il sector da las expensas da consum furman las expensas per abitar cun 15%. Ulteriurs posts pli gronds èn las expensas per victualias e bavrondas senza alcohol, per il traffic, per il divertiment, la recreaziun e la cultura.

Suenter la deducziun da tut las expensas restan en media 14% da las entradas bruttas sco import da spargn. Tut tenor il tip da chasada sa mussan en quel connex però cleras differenzas. Chasadas a partir da 65 onns han en media in import da spargn pli bass che chasadas pli giuvnas. Mintgatant è quel schizunt en il minus. Quai signifitga che las chasadas vivan tranter auter da la facultad.

Cumposiziun dals budgets da tegnairechasa, 2012–2014

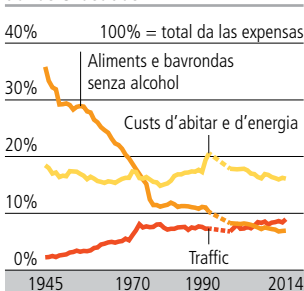
¹ Taglias, contribuziuns d'assicuranza sociala, premias da basa da la cassa da malsauns, transfers ad auters tegnairechasa

² Minus entradas sporadiccas

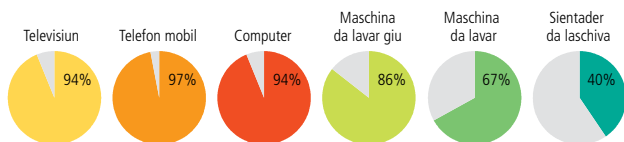
Las expensas da las chasadas en il decurs dal temp

La structura da las expensas da las chasadas è sa midada fitg en il decurs dal temp. Quellas midadas èn cleramain pli grondas che las differenzas tranter las chasadas dad oz. Uschia è per exempel la quota da las expensas per victualias e bavrondas alcoholicas da 35% dal total da las expensas da l'onn 1945 sa reducida oz sin 7%. Percunter è la quota d'autras expensas s'augmentada, sco per exempel quella da las expensas per il traffic da var 2% fin 9%.

Svilup da singulas expensas da las chasadas

Equipament cun singuls bains da consum il 2014

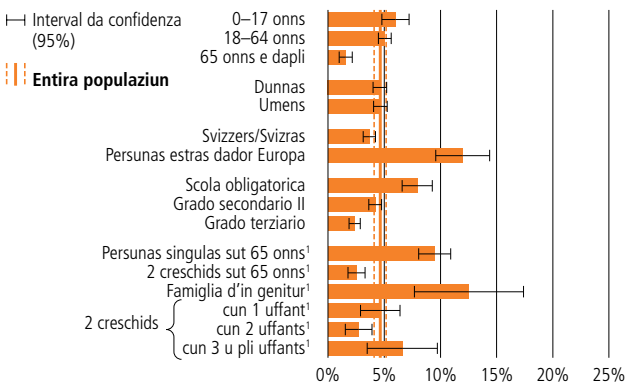

Equipament cun bains da consum

La preschentaziun da l'equipament cun ina schelta da bains da consum stabels mussa che las chasadas svizras èn equipadas detg bain sin il sector da la tecnologia d'infurmaziun. Uschia vivan 94% da tut las personas en ina chasada che dispona d'in computer e passa 97% en ina chasada che dispona d'in telefon mobil. Quellas quotas vegnan a crescer era vinavant: l'onn 1998 vivevan unicamain 55% da tut las personas en ina chasada cun in computer.

Era sin il sector d'apparats per il tegnairechasa sco ina macchina da lavar giu, ina macchina da lavar u ina macchina da sientar po vegnir observà in augment. Entant che vivevan il 2014 passa 86% da tut las personas en ina chasada cun ina macchina da lavar giu, eran quai il 1998 pir 61%.

Quota da las privaziuns materialas tenor diff. characteristics sociodemograficas, 2014

¹ Personas en in tegnairechasa cun questas characteristics

Privaziuns materialas

Betg posseder bains da consum duravels na signifitga betg en mintga cas ch'ins ha renunzià a quels per raschuns finanzialas. 2014 han main che 2% da las persunas che vivan en Svizra stui renunziar ad in computer per raschuns finanzialas e quasi 5% han stui renunziar ad in auto per il diever privat. Ina da las privaziuns pli frequentas è liada a la mancanza da reservas finanzialas: 22% da las persunas che vivan en ina chasada privata na possedevan betg ils meds finanzials per far ina expensa imprevisa da 2500 francs. Gist suenter suondan las privaziuns liadas a las cundiziuns d'abitar: 18% da la populaziun ha vivi en in quartier memia canerus (vischins u canera da la via), 15% en in quartier cun problems da criminalità, violenza u vandalissem e 11% en in quartier cun problems d'umidità. Ultra da quai n'han 10% da las persunas betg pudì sa lubir mintg'onn in'emna vacanzas davent da chasa.

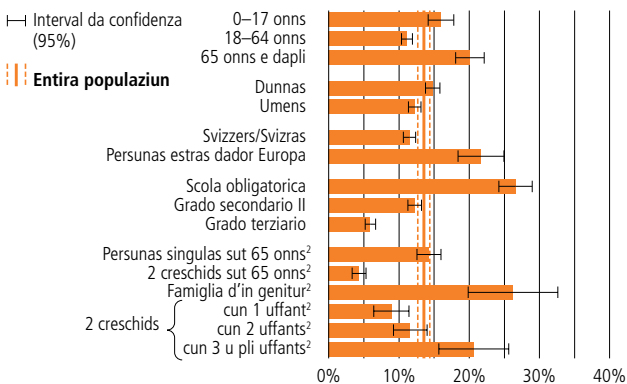
Paupradad privel da paupradad

L'onn 2014 èn stads pertutgads 6,6% da la populaziun residenta en chasadas privatas da la paupradad d'entradas. Quai correspunda a 530 000 persunas. Il cunfin da paupradad, che sa basa sin il minimum social d'existenza, importava per ina persuna singula 2219 francs il mais, ubain 4031 francs per dus creschids cun dus uffants. Tenor il concept per identifitgar il privel da paupradad eran 13,5% da la populaziun ubain 1 085 000 persunas periclitadas da daventar paupras. La quota definida per il privel da daventar pauper (60% da las entradas medias d'equivalenza) importava 2458 francs per mais per ina persuna singula, respectivamain 5163 francs per dus creschids cun dus uffants.

Paupradad da persunas che gudognan

Las persunas che vivan en chasadas cun ina importanta participaziun al martgà da lavur han generalmain las quotas da paupradad las pli bassas. L'integraziun gartegiada en il martgà da lavur è per regla ina buna proteccziun cunter la paupradad. Tuttina eran l'onn 2014 3,3% da la populaziun cun gudogn u var 123 000 persunas pertutgadas da paupradad, er sch'ellas gudagnavan. La paupradad da persunas che gudognan po vegnir descritta il meglier en funcziun da la segirezza e malsegirezza da lur situaziun da gudogn a lunga vista: sche las cundiziuns u las furmas da lavur pon vegnir taxadas evidentamain u tendenzialmain sco malsegiras, è er il privel pli grond da daventar pauper.

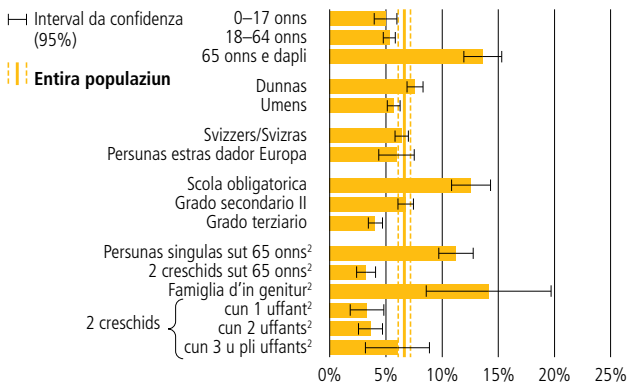
Quota dal privel da povradad¹ tenor diff. characteristics sociodemograficas, 2014

¹ Sa basa sin entradas senza consideraziun da eventual effectiv da la facultad

² Persunas en in tegnairetad cun questas caracteristicas

Quota dal povradad¹ tenor differentas caracteristicas sociodemograficas, 2014

1 Sa basa sin entradas senza consideraziun da eventual effectiv da la facultad

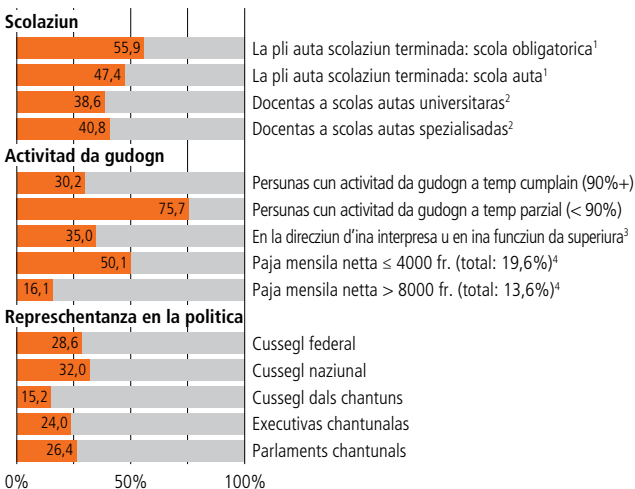
2 Persunas en in tegnaichasa cun questas caracteristicas

Repartiziun ineguala da las entradas

L'inegualitad en la repartiziun da las entradas vegn analisada a basa da las entradas d'equivalenza disponibilas. Quella vegn calculada suandantamain: las expensas obligatoricas vegnan subtrahadas da las entradas bruttas. Las entradas che resultan tras quai vegnan divididas cun la grondezza equivalenta da la chasada. Uschia èn las entradas d'equivalenza disponibilas in indizi per il standard da viver da las singulas persunas independentamain dal tip da chasada, en il qual ellas vivan. L'onn 2014 avevan las persunas las pli ritgas (20% da la populaziun) a disposiziun en media entradas d'equivalenza disponibilas quatter giadas pli autas che las persunas las pli paupras (20% da la populaziun).

Cifras distinctivas davart l'egalitad tranter dunnas ed umens

Quota da dunnas en % (ultim stadi disponibil 2014–2016)

1 Populaziun residenta da 25–64 onns

2 Professuressas, ulteriuras docentas, assistentas e collavuraturas scientificas

3 Lavurantas

4 Persunas che lavuran a temp cumplain, economia commessiva

► www.statistik.admin.ch → Statistiken finden →

Wirtschaftliche und soziale Situation der Bevölkerung

Essan nus sin la via dal svilup durabel?

1 Satisfacziun dals basegns – quant bain vivain nus oz?

La sanadad da la populaziun sa meglierescha		Il dumber da victimas registradas da la polizia che han suffert in grond delict da violenza è diminui	
La dischoccupaziun tenor ILO s'augmenta		Las entradas s'augmentan	

2 Giustia – co è repartidas las resursas?

L'agid als pajais en svilup s'augmenta		La differenza da salaris tranter dunnas ed umens diminuescha plaunsieu	
La quota da povradad sa diminuescha			

3 Mantegniment dal capital – tge laschain nus enavos a noss uffants?

L'abilitad da leger dals giuvenils s'è meglierada		Il dumber da scenziadas e scenziads crescha	
Suenter in augment èn ils debits dal stadi puspè sut il nivel da 1992		La varietad da las spezias d'utschels cuaders en Svizra chala	
La cumpart d'investiziuns dal product naziunal brut stagnescha		La surfatscha da terren abità per persuna augmenta	

4 Distatgament – È noss diever da las resursas anc razional?

Nagin midament significativ da l'intensidad dal traffic da martganzia		Il consum d'energia finala per persuna diminuescha	
La quota dal traffic public s'augmenta		L'intensidad materiala sa diminuescha	

Evoluziun visada

- Augment
- Stabilisaziun
- Diminuiziun

Evoluziun observada

- Augment
- Betg midada impurtanta
- Diminuiziun

Qualificaziun da l'evoluziun dapi 1992

- Positiv (a favur dal svilup duravel)
- Senza midada
- Negativ (cunter il svilup duravel)

En la gronda part dals champs da la vita da mintgadi èn vegnids realisads pass en direcziun d'in svilup duravel, ma il medem mument pon ins er constatar tendenzas cuntrarias: d'ina vart han ins pudì meglierar l'effizienz ecologica en varsaquants champs, da l'autra vart è quella savens vegnida cumpensada cun augmentar il consum. In auter problem è l'equalitad tranter las generaziuns: forsa ston las generaziuns futuras patir perquai che nus avain ozendi cundiziuns relativamain favuraivlas. Quasi 14% dals giuvenils n'han en lur cumpetenzas da leger gnanc in nivel minim necessari per la vita da mintgadi. E l'augment da la surfatscha da terren abità va per gronda part a cust da la surfatscha dal terren agricul.

L'impronta ecologica inditgescha il nivel d'exploziun ed ils cunfins da las resursas natiralas ch'èn regenerablas. En il 2012 la Svizra dovra pli che trais giadas dapli resursas che quai che stattan a disposiziun en l'entir mund per persuna. Il motiv principal per questa gronda impronta ecologica è il consum d'energia. Sch'ins considerescha la situaziun globala, è il svilup economic savens collià cun in diever intensiv da las resursas natiralas. Quai vul dir: dapli che la gliעד gudogna en in pajais e pli gronda che daventa sia impronta ecologica. L'impronta ecologica da la Svizra è situada en vischinanza da la maioritad dals pajais da l'Europa occidentala. Luxemburg, Australia, ils Stadis Unids da l'America, Canada, Singapur, Trinidad e Tobago, il Sultanadi d'Oman, Belgia e Svezia consumeschan quatter giadas dapli resursas da la capacitad biologica che stat a disposiziun per l'entir mund. En blers pajais dal subcontinent da l'India, en l'Asia dal Sidost ed en l'Africa è il consum marcantamain damain che la media mundiala.

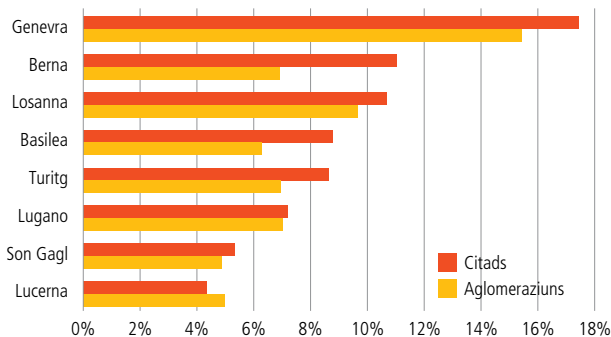
► www.statistik.admin.ch → Statistiken finden → Nachhaltige Entwicklung

City Statistics: Qualitad da vita en las citads

Il project «City Statistics» (Urban Audit) ha applitgà il concept da l'OECD davart la qualitad da vita sin nivel urban ed al ha sviluppà vivanant per las citads svizras da City Statistics. I suondan dus indicaturs che servan sco exempel.

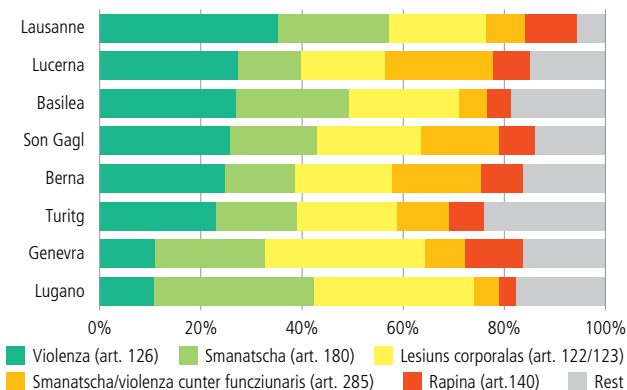
Abitaziuns suroccupadas il 2015

Part da las abitaziuns cun pli che 1 persona per stanza

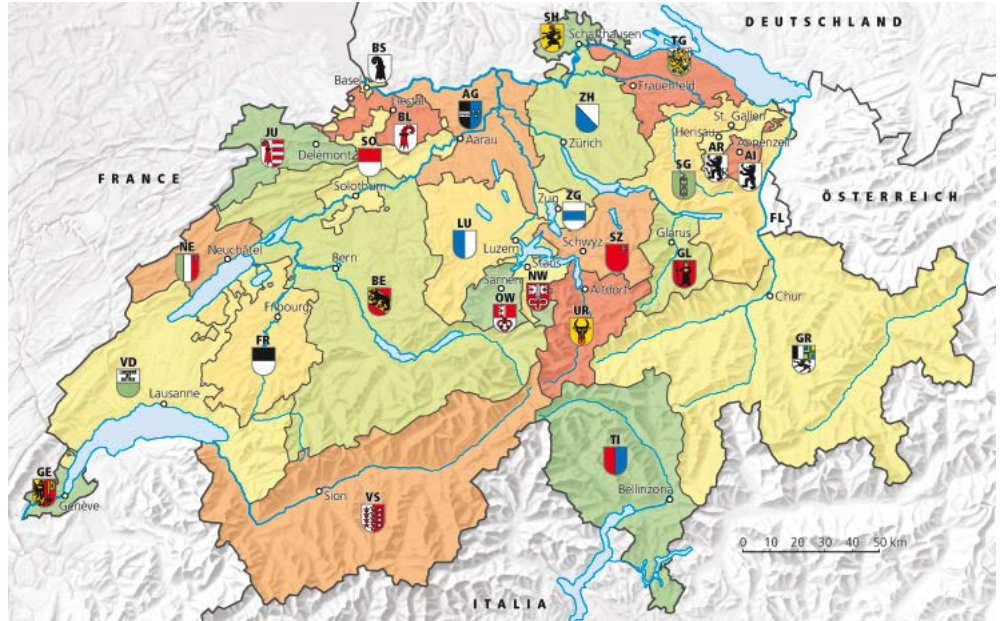
Delicts da violenza il 2015

Part dals delicts da violenza¹ tenor la categoria principala

¹ Tenor il cudesch penal (incl. tentativas)

La Svizra e ses chantuns

26 chantuns

148 districts

2255 vischnancas

Stadi: 1-1-2017

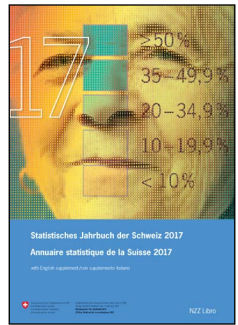
o chapitala dal chantun

Explicaziuns davart las abreviazions dals chantuns: cf. tabella p. 4

Statistisches Jahrbuch der Schweiz 2017

L'annuari statistic è l'ovra da standard da la statistica svizra. El dat in maletg cumplessiv da la situaziun sociala ed economica da la Svizra e porscha ultra da tabellas era survistas illustradas e curts texts infurmativs davart tut ils temas da la statistica publica. L'ovra è tras e tras bilingua (tudestg e franzos); plinavant datti per englais e per talian ina survista da las pli impurtantas infurmaziuns statisticas. In chapitel separà cun chartas è deditgà als novs resultads da la statistica d'areal da la Svizra.

Edi da l'Uffizi federal da statistica. 616 paginas (lià), fr. 120.–. Da retrair en librarias u directamain tar NZZ Libro, la chasa editura da la Neue Zürcher Zeitung. E-Mail: nzz.libro@nzz.ch

Atlas grafic e statistic da la Svizra 1914–2014

L'«Atlas grafic e statistic da la Svizra» da l'onn 1914 è in dals emprims e dals pli voluminus atlas nazionals tematics da la Svizra ed a medem temp in cumpedi geografic excellent dals emprims 50 onns da la statistica publica en noss pajais. A chaschun dal giubileum da 100 onns dapi sia emprima ediziun ha l'Uffizi federal da statistica facsimilà cumplettamain questa ovra impressiunanta ed oz grev d'obtegnair, per la render puspè accessibla ad ina vasta publicitad interessada.

Las tavlas originalas da l'onn 1914 a questa chaschun vegnidas cumplettadas cun novs chartas e cun novs diagrams statistics che cuntengnan las cifras actualas da l'onn 2014 davart ils medems temas. Uschia porscha l'Atlas – en furma d'ina «furniziun complementara» – cumparegliaziuns fitg directas ed in viadi visual captivant tras il temp e tras las structurass socialas e spazialas da la Svizra d'avant 100 onns e da la Svizra actuala.

Edi da l'Uffizi federal da statistica. 130 paginas (lià), fr. 89.– (TPV incl.). Da retrair da l'Uffizi federal da statistica. E-Mail: order@bfs.admin.ch

Il **Portal statistic da la Svizra** (www.statistica-svizra.ch) porscha online ed a moda cumplessiva tut quai che tutga tar la statistica publica da la Svizra. Qua èn accessiblas las comunicaziuns a las medias, las publicaziuns da l'Uffizi federal da statistica e dad ulteriurs uffizis publics da statistica. Plinavant èn disponibels cuntinuadamain resultats detagliads ed actualisads en furma d'indicaturs e da tabellas che pon vegnir telechargiadas. Chartas geograficas ed atlas attractivs pon ins chattar en las rubricas «Regional» ed «Internaziunal». Cun abunar ils servetschs da NewsMail u d'avis automatics (RSS-Feeds) pon las utilisadras ed ils utilisaders s'infurmar cuntinuadamain davart la vasta purschida. Dapi l'onn 2011 datti er ina purschida rumantscha en il portal statistic ch'era disponibel fin qua mo en tudestg, franzos, talian ed englais.

Cun il nov miniportal statistic <http://mobile.bfs.admin.ch> porscha l'Uffizi federal da statistica dapi il 2010 las pli impurtantas cifras statisticas era per apparats mobilis.

